

Značajniji turistički lokaliteti Portugala u turističkoj regiji Sjever

Dorić, Stella

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytechnic of Međimurje in Čakovec / Međimursko veleučilište u Čakovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:110:978590>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-23**

Repository / Repozitorij:

[Polytechnic of Međimurje in Čakovec Repository -
Polytechnic of Međimurje Undergraduate and
Graduate Theses Repository](#)

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
PREDDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ MENADŽMENT
TURIZMA I SPORTA

STELLA DORIĆ

**ZNAČAJNIJI TURISTIČKI LOKALITETI PORTUGALA U
TURISTIČKOJ REGIJI SJEVER**

ZAVRŠNI RAD

ČAKOVEC, 2022.

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
PREDDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ MENADŽMENT
TURIZMA I SPORTA

STELLA DORIĆ

**ZNAČAJNIJI TURISTIČKI LOKALITETI PORTUGALA U
TURISTIČKOJ REGIJI SJEVER**

**SIGNIFICANT TOURIST SIGHTS OF PORTUGAL IN
TOURIST REGION NORTH**

ZAVRŠNI RAD

MENTOR: dr. sc. Mihaela Mesarić, prof.

ČAKOVEC, 2022.

Zahvala

Najviše zahvaljujem mentorici dr. sc. Mihaeli Mesarić na prihvaćenom prijedlogu teme završnog rada, na pruženoj pomoći, savjetima, usmjeravanju i vođenju tijekom pisanja te na strpljenju i podršci.

Posebno zahvaljujem roditeljima na potpori, strpljenju i razumijevanju tijekom mog studiranja. Također, želim se zahvaliti prijateljima i kolegama na pruženoj podršci.

Stella Dorić

SAŽETAK

U ovom radu prikazat će se država Portugal i njezina najznačajnija turistička mjesta te bogatstvo kulture i prirode koju zemlja pruža. Portugal nudi brojne mogućnosti turistima što ih i privlači. Većinom su posjećeni veliki gradovi ili ljetovališta, a fokus ovog rada je približiti veliku turističku ponudu regije Sjever Portugala. Sjever, osim grada Porta koji se tamo nalazi, ima velik turistički potencijal.

Prvi dio rada je formalan te se opisuju cilj rada, metode i materijali za izradu istoga. U drugom dijelu spominju se općenite geografske značajke vezane za državu Portugal, a to je poglavlje podijeljeno u dva dijela – prirodne i društvene značajke. Prirodne značajke opisuju položaj same države, geomorfološke karakteristike, planinski i riječni sustav, klimu te floru i faunu. Društvene značajke opisuju broj stanovnika, karakteristike portugalskog naroda te njihove običaje i religiju. U trećem dijelu rada definirani su brojni turistički lokaliteti Portugala koji su od značajne važnosti. Pobrojani su po turističkim regijama te izdvojeni najvažniji, a to su regija Središnji Portugal, Lisabon i okolica, Algarve, Alentejo, Otočje Madeira i Azores. Sljedeće poglavlje je najvažnije za ovaj rad. U njemu je posebno istaknuta turistička regija Sjever. Opisana je svaka pokrajina regije Sjever, istaknuti su značajni turistički lokaliteti te izdvojeni neki veći gradovi kako bi se istaknuo potencijal regije. Iduće poglavlje također ističe posebnosti regije Sjever te opisuje koji su to lokaliteti ili prirodna baština na UNESCO-ovoj listi svjetske baštine, rezervati biosfere, UNESCO-ovi globalni Geo parkovi ili UNESCO-ovi kreativni gradovi. Nadalje, u završnom dijelu rada analizirana je posjećenost regije Sjever Portugala i cijele države općenito te su izneseni statistički podaci i objašnjenja analize.

Ključne riječi: Portugal, regija Sjever, turizam, svjetska baština, značajni turistički lokaliteti

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. CILJ, MATERIJALI I METODE RADA	3
3. GEOGRAFSKE ZNAČAJKE PORTUGALA	4
3.1. Prirodne značajke	5
.....	7
3.2. Društvene značajke	9
4. TURISTIČKA REGIONALIZACIJA PORTUGALA	11
4.1. Središnji Portugal	13
4.2. Lisabon i okolica	14
4.3. Alentejo	17
4.4 Algarve	19
4.5 Otočje Madeira	21
4.6 Otočje Azores	24
5. REGIJA SJEVER PORTUGALA	26
5.1. Rijeka Douro i pokrajina Tras-os-Montes	27
5.1.1. Porto	29
5.2. Pokrajina Minho	31
5.2.1. Braga	33
5.2.2. Barcelos	34
5.3. UNESCO-ova svjetska baština regije Sjeverni Portugal	36
6. ISTRAŽIVANJE PREPOZNATLJIVOSTI.....	38
7. ZAKLJUČAK.....	44
8. LITERATURA I IZVORI.....	45
PRILOZI.....	49

1. UVOD

Danas sve više ljudi žudi za bijegom od ubrzane svakodnevice te se odlučuju na turistička putovanja. Neki putuju radi odmora i rekreacije, neki radi zabave, neki iz zdravstvenih razloga, a neki radi gastronomske ponude. Sav stres koji ljudi u današnje vrijeme proživljavaju potiče ih da se odmaknu od svog stalnog mjesta boravka na što dalju destinaciju. Sve to dovelo je do masovnih putovanja zbog kojih su se neka mjesta razvila kao velika turistička središta. Većina potencijalnih turista bira već popularne destinacije, a rijetko tko se odlučuje istražiti nepoznato. Postoji mnogo lokacija koje imaju potencijal razvijati se u turističkom smislu, no nedostaje im promocije. To dovodi do pitanja kako privući turiste, na koji način se promovirati te ima li uopće potencijalna destinacija što ponuditi turistima.

Portugal je jedna od država koja pripada europskom Sredozemlju. Smješten je na jugozapadu Europe, a nalazi se na Pirenejskom poluotoku. Arhipelag Azori i Madeira dio su Portugala. Portugal graniči samo s jednom državom, a to je Španjolska, dok je s drugih strana obavijen Atlantskim oceanom. Zauzima 16% Pirenejskog poluotoka s oko deset milijuna stanovnika.

Prema Curić i sur. (2013) „u turističko-geografskoj regionalizaciji, među sredozemne države svrstavaju se one u kojima primorski dio zemlje ima glavnu ulogu u turističkom razvoju. U tim je zemljama turizam jedan od najvažnijih izvora prihoda, pa stoga ima posebnu ulogu u nacionalnom gospodarstvu. Europsko je Sredozemlje po većini pokazatelja najvažnija turistička regija na kontinentu, a posebno prednjači po prihodima od međunarodnoga turizma.“

Mnoge su sredozemne zemlje turistički razvijene i atraktivne, no Portugal je jedna od specifičnih i posebnih zemalja – po kulturi, izgledu, pa i po položaju. Svaki turist tamo može pronaći nešto što njemu odgovara. U jednom danu ima mogućnost pobjeći do visokih pašnjaka ili južnih ravnica, upoznati neki od gradova ili uživati uz more i ocean. Upravo to svake godine privlači sve više turista u Portugal. Razvoj istoga uvelike pridonosi financijskoj situaciji države, što donosi pozitivne posljedice, kao što su veći broj radnih mjesta, bolja prometna povezanost, veće plaće i slično.

Iako je Portugal mala zemlja, bogata je prirodnim raznolikostima. Izvan gradova pruža mnoge prirodne ljepote koje valja posjetiti. Tako se može ići planinariti u Nacionalni park Peneda-Geres, istraživati netaknuta sela Beirasa, šetati i voziti bicikl uz dramatične litice s kojih se ne vidi kraj oceana ili odabrati dio 800 m duge obale za opuštanje na plaži, surfanje u oceanu, promatranje dupina ili vožnju brodom.

Stari tramvaji, mozaik ulice, šarene zgrade, srednjovjekovni dvorci i zlatne pješčane plaže samo su dio onoga što Portugal pruža. Odlična lokalna kuhinja i gostoljubiv narod privući će svakog posjetitelja. Portugalska kuhinja odiše Mediteranom, a opet je toliko jedinstvena. Neka od najpoznatijih jela koja se ne smiju propustiti su Francesinha, Cataplana, slavni desert Pastél de Nata, jela od bakalara, Bifanas. Uz fina jela slažu se i fina vina, po čemu je Portugal vrlo poznat. Tako se ne smiju propustiti vinske ture uz rijeku Douro, gdje se može degustirati desetljećima staro Porto vino ili pak možete uživati u otoku uz popularno Madeira vino. Gradovi su idealni za osjetiti užurban način života u Portugalu te naučiti o povijesti uz brojne kulturne spomenike. Portugal je posebno privlačan za vrijeme festivala. Ulice su pune ljudi, glazbe, lokalne hrane, pića i plesa, a neki od najpoznatijih festivala su Festa de Santo Antonio koja se održava u Lisabonu ili Festa de São João u Portu.

2. CILJ, MATERIJALI I METODE RADA

Cilj ovog rada predstaviti je turističku regiju Sjever Portugala te značajne turističke lokalitete. U ovom radu bit će prikazane pojedinosti cijele države Portugal, a posebno će se istaknuti gradovi i mjesta u kojima se nalaze specifičnosti sjevernog dijela Portugala te će iste biti pobliže opisane i predstavljene. Korišteni materijali za izradu ovog rada su stručna i znanstvena literatura, internetske stranice te podaci prikupljeni provođenjem ankete.

U radu su korištene dvije metoda, a to su metoda analize i istraživanja relevantne literature i internetskih stanica te metoda analiziranja prikupljenih podataka na temelju provedenog istraživanja. Cilj istraživanja bio je saznati kakvi su stavovi i mišljenja turista i stanovnika Portugala o turističkoj razvijenosti regije Sjeverni Portugal. Regija Sjever jedna je od poznatijih regija Portugala. Tek nekoliko mjesta u regiji Sjever dobro je turistički razvijeno, dok ostatak regije ostaje neistražen. Provedeno je opisno istraživanje u kojem se želi saznati smatraju li turisti i stanovnici da je Portugal atraktivna turistička destinacija te njihovi stavovi o razvijenosti regije Sjever. Istraživanje je provedeno *online* putem anketnog upitnika koji je sastavljen na temelju glavnih ciljeva ovog istraživanja. *Online* upitnik odabran je zbog jednostavnijeg prikupljanja podataka te ne postoje nikakvi troškovi za provođenje istoga. Ispitivanje je započelo 19. srpnja 2021. godine i završilo 24. kolovoza 2021. godine. Provodilo se objavama putem Facebook i Instagram profila te direktnim porukama upućenim turistima koji su posjetili Portugal i lokalnim stanovnicima tog sjevernog područja. Anketni upitnik sastojao se od 15 pitanja različitog tipa. Na anketni upitnik mogle su odgovarati osobe starije od 18 godina. Prednost su imale osobe koje su posjetile Portugal, no mogle su odgovoriti i osobe koje nisu posjetile navedenu državu. Time su se ispitali njihovi stavovi o razvitku turizma u regiji Sjever. Dio anketnog upitnika odnosio se samo na one ispitanike koji su bili u Portugalu te su ocijenili zadovoljstvo uslugama, cijenom, turističkom ponudom, čistoću okoliša i ljubaznost domaćeg stanovništva.

Pri provođenju ovog istraživanja javile su se dvije vrste ograničenja. Prvo ograničenje je što se istraživanje provodilo *online* namjernim uzorkom koji nije tako pouzdan kao kada se u istraživanju koristi slučajni uzorak, a drugo ograničenje je što se istraživanje provodilo na ciljanoj skupini ljudi koji su posjetili Portugal. Iz tog razloga, istraživanje je izvršeno na manjem broju ispitanika te u dugom vremenskom periodu.

3. GEOGRAFSKE ZNAČAJKE PORTUGALA

Portugal se smjestio na jugozapadnom kraju Europe. Nalazi se na Pirenejskom poluotoku. Veliku većinu otoka zauzima Španjolska, dok se na ostatku nalazi Portugal. Tako je jedina država s kojom Portugal graniči Španjolska. Ona ga okružuje s dviju strana dok se sa suprotne strane Portugal proteže uz Atlantski ocean te na jugu Mediteran (Curić i sur., 2013). Portugal ima svoj arhipelag, koji se nalazi u Atlantskom oceanu, a čine ga otočje Madeira te otočje Azores (URL 1).

Glavni grad Portugala je Lisabon koji se smjestio na rijeci Tejo. Lisabon je već desetljećima glavna portugalska pomorska luka te veliko poslovno središte. Portugal broji oko 10 milijuna stanovnika. Službeni jezik je portugalski (URL 2).

Slika 1. Reljef Portugala

Izvor: <https://www.worldometers.info/maps/portugal-map/>

3.1. Prirodne značajke

Najzapadnija zemlja Europe, Portugal, proteže se uz dugačku obalu Atlantskog oceana koja plijeni pozornost i lokalaca i posjetitelja. Ova zemlja pruža pregršt pješčanih plaža, velikih valova na zapadu te toplog mora i turističkih središta na jugu (URL 3). Portugalska otočja Madeira i Azores nalaze se u Atlantskom oceanu. Arhipelag Azores nalazi se između Portugala i Sjeverne Amerike te se sastoji od devet otoka koji se nalaze dva sata zračne udaljenosti od kopna (URL 4). Poseban je po vulkanima, vulkanskim jezerima, dolinama lave, termalnim vrelima i termalnim vodama, vulkanskim špiljama i mnogim drugim prirodnim resursima što ga je smjestilo na UNESCO-ovu listu globalnih Geo parkova (URL 9). Arhipelag Madeire nalazi se bliže Africi nego Europi, a sastoji se od otoka Madeira i Porto Santo te dva manja, nenaseljena otoka, Desertas i Selvagens, koji su prirodni rezervati (URL 5). Portugal nije velika zemlja, njegova površina iznosi oko 92 000 km², no ima veliku reljefnu raznolikost, od niskih obala i ravnica do planinskih lanaca.

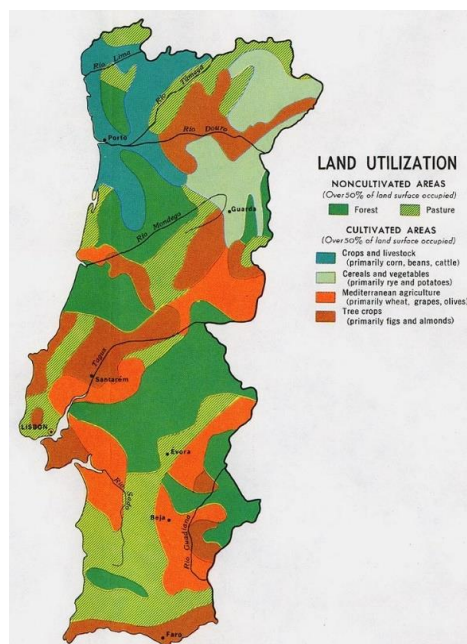
Serra da Estrela naziv je planinskog lanca koji se uzdiže i na 2000 m te time čini najviši vrh kopnenog dijela Portugala (URL 6). Planina Pico, na otoku Pico koji je dio arhipelaga Azores, najviši je vrh cijelog Portugala, a iznosi 2351 m (URL 7). Planine Serra da Estrela, koje su i park prirode, jedino su mjesto u državi gdje se tijekom zime može ići skijati ili isprobati neka druga zimska aktivnost (URL 6). Sjeverni dio Portugala obuhvaća Mesete. Mesete su ravnjak, tj. skupina drevnih stijena koje čine jezgru Pirenejskog poluotoka (URL 8). Blizina Meseta utječe na klimu i povećava količinu padalina na sjeveru zemlje, što pridonosi bujnoj vegetaciji. U suprotnosti od sjevera je južni dio Portugala, koji ima mediteransku klimu i vegetaciju (URL 8).

Najveće Portugalske rijeke su rijeka Douro, Tejo i Guadiana. Sve teku iz smjera Španjolske prema rubu Meseta (URL 10). Rijeka Tejo najveća je portugalska rijeka. Ona protječe kroz glavni grad Lisabon te ga dijeli na dva dijela. Tejo se ulijeva u Atlantski ocean te je najveća pomorska luka Lisabona (URL 11). Rijeka Douro protječe kroz grad Porto, a plovna je od Porta do španjolske granice. Ploveći rijekom, na brdima se mogu vidjeti brojne prirodne terase te vinogradi po čemu je područje uz rijeku Douro poznato. Također, rijeka Douro čini grad Porto drugom najvažnijom lukom u državi (URL 12).

Portugal je vrlo topla zemlja. Ljeta su u unutrašnjosti vruća i sparna, a zime blage. Prosječne zimske temperature u ne naseljenim područjima kreću se između 7 i 12 stupnjeva, a u gradovima većinom od 8 do 16 stupnjeva. Gotovo u cijelom Portugalu prevladava oceanska klima. Ipak, na jugu Portugala javlja se utjecaj sredozemne klime budući da je jug okrenut prema Sredozemnom moru, dok se na sjeveru, na području Meseta i planinskog lanca Serra da Estrela, javlja kontinentalna klima (URL 12). Padalina nema mnogo tijekom godine. Snijeg pada samo na velikim planinama, a kišu privlače rijeke, no mjesec travanj među Portugalcima poznat je kao „mjesec s tisuću kiša“ iz razloga što upravo u travnju padne najviše kiše tijekom cijele godine.

Portugalsko tlo je većinom suho, kiselo i pješčano te na sjeveru mjestimično kamenito. Dijelovi uz rijeke i na sjeveru gdje je veća količina padalina imaju plodnije tlo, no ono i dalje nije dovoljno plodno za provođenje intenzivne poljoprivrede. Tlo u središnjem te južnom dijelu Portugala siromašno je i nepogodno za bavljenje poljoprivredom osim uz ekstremno velike programe navodnjavanja (URL 8). Jedna polovica zemlje Portugala je neobrađena te ju čine šume i pašnjaci, dok je drugih 50% površine obradivo te se uzgajaju usjev i stoka, žitarice i povrće, mediteranska poljoprivreda te usjevi drveća kao što su badem ili smokva (URL 13).

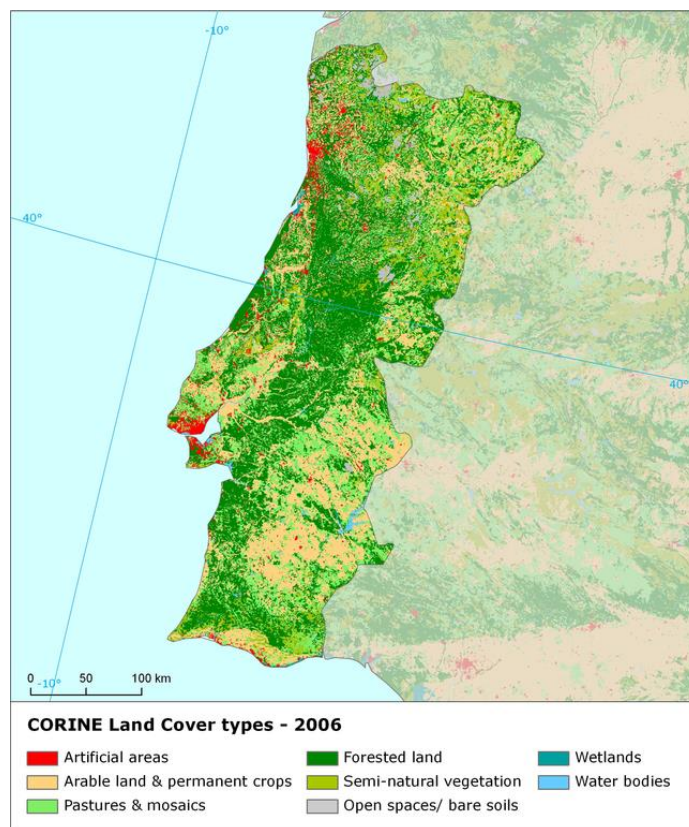
Slika 2. Obradivost zemlje Portugala

Izvor: <https://www.mapmania.org/map/72135/portugal - land use 1972>

Portugalska vegetacija mješavina je europskih, atlantskih i mediteranskih vrsta s ponekom afričkom koje su prenesene u Portugal za doba kolonizacije (URL 8). Sjever Portugala ima više padalina, stoga su se na tom području rasprostranile srednjoeuropske listopadne šume, dok na jugu obitava sredozezna vegetacija. Dvije najrasprostranjenije vrste su eukaliptus i pinija.

Slika 3. Rasprostranjenost biljnih vrsta

Izvor: <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/figures/land-cover-2006-and-changes/portugal>

Kao zemlja s toplom klimom, Portugal je pogodan za rast raznih agruma te je prema tome vrlo rasprostranjen uzgoj naranča i limuna. Uzgoj maslina godinama je jedno od najvažnijih zanimanja u zemlji. Većinom su rasprostranjene na višim nadmorskih visinama i u unutrašnjosti gdje ljetna suša traje duže. Uz povoljnu klimu, Portugal je svojim reljefom pogodan za vinogradarstvo po čemu je i vrlo popularan. Zemlja posjeduje više od 250 autohtonih sorti vinove loze (URL 14).

Na jugu pretežito raste mediteranska vegetacija kao što su stabla badema, smokve, rogača i maslina. Otok Madeira ističe se po svom krajoliku. Na otocima obitava posebna luksuzna vegetacija koja oduševljava sve zaljubljenike u prirodu. Madeiru pokrivaju šume lovora uz brojno drugo grmlje. Na otocima se nalaze i neke ugrožene i specifične vrste ptica. Budući da je to znanstveno vrijedno blago, sve je uvršteno na UNESCO-ovu listu svjetske prirodne baštine. Gotovo je cijeli arhipelag dio prirodnog rezervata i smatra se potpuno zaštićenim područjem (URL 15).

Fauna, slično kao i flora, mješavina je europskih i afričkih vrsta. Najčešće životinje koje se mogu naći u ruralnim predjelima su svinje, koze i jeleni. U planinskim područjima obitavaju vuk i ris. Lisica, zec i iberijski zec rasprostranjeni su po cijelom području zemlje. Ptičji svijet bogat je raznolikim vrstama. Jedan od razloga je taj što se Portugal nalazi na Pirenejskom poluotoku koji je zimska migracijska ruta ptica (URL 8). Drugi razlog je područje estuarija rijeke Tejo, koje je najveće močvarno područje u državi te i jedno od najvažnijih u Europi zbog tri ribnjaka koja privlače više od dvjesto pedeset vrsta ptica, uključujući i flaminga (URL 16). U arhipelagu Azores nalaze se samo manji sisavci, dok s Madeire dolazi vrlo popularna i ugrožena sredozemna medvjedica. Dolazi s otoka Desertas koji je proglašen rezervatom prirode. Jedna od najugroženijih portugalskih životinja i divljih mačaka je iberijski ris. Obitava samo u Portugalu i Španjolskoj. Krčenjem šuma, masovnom izgradnjom prometnica i trovanjem zečeva koje risovi preživaju, došlo je do velikog broja uginuća. Broji se oko 600 jedinki ove vrste u cijelom svijetu. Danas postoji nekoliko organizacija koje rade na ponovnom razmnožavanju ove vrste (URL 17). Zbog povoljnog položaja uz Atlantski ocean, Portugalci su od davnina veliki ribari. Izobilje europske srdele i bakalara učinilo je zemlju popularnom upravo zbog ovih vrsta ribe, koje su danas jedan od glavnih suvenira i posebnih značajki Portugala. Na jugu, u području Algarvea, popularan je uzgoj školjaka kao što su kamenice, dok se na otocima love veće ribe kao što su tuna, palamida i cipal (URL 8).

3.2. Društvene značajke

Portugal je demokratska republika. Službeni jezik je portugalski. Prema zadnjem popisu stanovništva iz 2011. godine, Portugal je brojio 10 561 614 stanovnika, Azori 246 772, a Madeira 267 785 stanovnika (URL 18). Najnaseljeniji na kopnu su glavni grad Lisabon te gradovi Porto, koji je drugi po veličini, Amadors, Braga, Setabul i Coimbra. Najmanje naseljena područja države su regija Alentejo, unutrašnjost sjevera i središnji Portugal (URL 19). Stanovnici zemlje su uglavnom Portugalci, čak 96,3 %, dok su preostalih 3,7% stranci, najčešće Brazilci, Kapverdski otočani, Ukrajinci itd. Doseljenici su većinom stanovništvo bivših portugalskih kolonija (Vujić, 2007).

Portugalce se može prepoznati po smeđim očima, tamnijoj puti, tamnoj kosi i nižem rastu, većinom manjem od 1,80 m (URL 20). Portugalci su vrlo ljubazan, uljudan, gostoljubiv, srčan, strastven narod te vrlo prijateljski i obiteljski raspoložen. Vrlo su otvoreni i rado prihvaćaju sve strance. Turisti su dobro prihvaćeni te uvijek dobrodošli. Oni koji dođu u Portugal s djecom, dobit će posebnu pažnju domaćina jer Portugalci jako vole djecu. Prema nepoznatim osobama koriste formalne oblike obraćanja, pa će tako prije imena uvijek koristiti *senhor*, što znači gospodin, te *senhora* ili *dona*, što znači gospođa. Postoje razlike u karakteru između ruralnih područja i razvijenih urbanih gradova. U ruralnim područjima ljudi su konzervativniji, dok su u gradovima i na obali više opušteni. Gradski životni stil jednak je kao i u drugim europskim zemljama, Portugalci su klasično odjeveni i s pametnim telefonima u rukama. U ruralnim se područjima također poštuju određeni maniri kao i u gradovima, tako će Portugalci očekivati poljupce u obraz pri susretu.

Portugalci većinom imaju velik broj članova uže i šire obitelji te se svi družu, jedu, piju i zabavljaju zajedno, gotovo svakodnevno. Majke se poštuju te imaju primarno značenje u kućanstvu. Većinom žive po tri obitelji zajedno ili barem u kućama jedni do drugih. Portugalci, kao i većina mediteranskog naroda, provodi sate u kafićima. Starija gospođa većinom se okupljaju ispred malih dućana gdje se družu, ogovaraju i gledaju ljude kako prolaze.

Postoje dvije negativne karakteristike koje se vežu uz Portugalce. Prva je da ne obraćaju pažnju na vrijeme – često kasne te im dogovoreno vrijeme nije nikakvo ograničenje. Druga negativna karakteristika je da nemaju strpljenja u vožnji. Brza vožnja, paničarenje, uguravanje i jurnjava osnovne su karakteristike vozača u Portugalu.

Portugalci su vrlo glasan narod što često može uplašiti strance misleći kako je u tijeku svađa, no za Portugalce kao latino narod, normalno je da su srčani, strastveni i glasni. Portugalci su kao radna snaga marljivi, lako prilagodljivi i štedljivi. Njihova nacija im je ono što istinski vole. Veliki su domoljubi i ne daju na svoje gradove i zemlju. Iako zbog malih plaća mnogi odlaze raditi u inozemstvo, ljubav prema njihovoj zemlji uvijek ostaje ista te se većina vrati u domovinu nakon odrađenog radnog staža (URL 20). Školovanje u zemlji je obvezno i besplatno od šeste do četrnaeste godine. U zemlji ima više sveučilišta, a najstarije je u gradu Coimbra.

Većina Portugalaca, 88%, su katolici, ostatak čine protestanti, vjerski neopredijeljeni i u manjoj mjeri muslimani i Židovi (Vujić, 2007). Portugalcima je vjera vrlo važna pa u čast svetaca obilježavaju brojne ulične proslave te to shvaćaju vrlo ozbiljno. Takve proslave posebno su popularne u pokrajini Minho i na Azorima gdje svečanosti traju i po nekoliko dana, uz procesije, vatromete, plesove, priredbe, koncerte i slično (URL 20). Još jedan dokaz da su Portugalci veliki vjernici je činjenica da se, posebice u sjevernoj regiji, često mogu vidjeti slike i raspela svetaca na kućama, u kafićima, brijačnicama (URL 21).

4. TURISTIČKA REGIONALIZACIJA PORTUGALA

Portugal – zemlja sunca, mora, romantike. Mjesta s povijesnim i suvremenim atrakcijama, živopisna sela, šarmantni šareni gradovi, povijesne građevine i dvorci, more na jugu, ocean uz duž cijele države, sunčani dani i mediteranska priroda, sve to čini Portugal. Mala zemlja koja pruža pregršt raznolikosti te uz niske cijene čini Portugal jednom od najatraktivnijih i najzahvalnijih turističkih destinacija (URL 22).

Portugal je početkom prošlog stoljeća bio u velikoj financijskoj krizi, no poznata Karanfilska revolucija okončala je to razdoblje i ulaskom u Europsku uniju država je doživjela nagli rast. Počeli su se izvoziti pluto, groždice, tekstil, konzerve srdela, automobili, cement. Europska unija pomogla je i pri gradnji novih prometnica, mostova i bolnica te su pridonijeli razvoju poljoprivrede. Drugi po veličini grad Porto 2001. godine proglašen je europskom kulturnom prijestolnicom (Birmingham, 2004).

Portugalci su vrlo ponosni na svoj jezik, kao i na glazbu fado te njihov pojam *suadade*, koji označava melankoliju. U pokrajini Minho, koja se nalazi u regiji Sjeverni Portugal, još uvijek plešu tradicionalne narodne plesove. Također, jako su ponosni na nogomet te ga smatraju narodnom opsesijom, prate ga svi od najmlađih do najstarijih, i žene i muškarci. Borba bikova je vrlo poznata, no ne kao u susjednoj Španjolskoj (Kindersley, 2008). Vrlo su popularne oslikane pločice *azulejos*. Po njima su prepoznatljivi brojni portugalski gradovi, a može ih se vidjeti na brojnim kućama i znamenitostima.

Jedna od zanimljivosti Portugala su i studenti, posebno na sjeveru, koji svakog svibnja na ulicama slave završetak akademske godine. Većina studenata obučeno je u crna odijela i prekriveno plaštevima. Noseći šešire i štapove pjevaju fado, dok drugi maskirani u različite boje hodaju i voze se u povorkama kroz grad, slave po kafićima i restoranima, a često im fakulteti organiziraju i koncerte kako bi što bolje proslavili. Takvi događaji nazivaju se Queima das Fitas, što u prijevodu znači „spaljivanje vrpce” i drugi je najveći festival u državi (URL 23).

Zemlja je dobila naziv Portugal upravo po drugom najvećem gradu u državi, Portu, što znači luka, a Rimljani su ga nekad nazivali Portus Cale. Unatoč tome, glavni grad Portugala je Lisabon koji čini jednu regiju Portugala.

Zemlja je podijeljena u nekoliko turističkih regija. Ukupno ih je sedam, a to su :

- Sjever Portugala
- Središnji Portugal
- Lisabon i okolica
- Alentejo
- Algarve
- Otočje Madeira
- Otočje Azores (Curić i sur., 2013).

Slika 4. Regije Portugala

Izvor: Curić, Z., Glamuzina, N., Opačić, T. (2013). *Geografija turizma - regionalni pregled*

4.1. Središnji Portugal

Smjestio se u sredini države između dva najveća grada, Lisabona na jugu i Porta na sjeveru. Regija je poznata po dinamičnom, raznolikom reljefu. Smještena je uz kilometre Atlantske obale s jedne strane te najveće planine u državi, Serra da Estrela, s druge. Planinski lanac Serra da Estrela, ujedno i park prirode, jedino je mjesto u državi gdje pada snijeg te se na planinama nalazi i jedino skijalište u državi – Torre. Od poznatijih gradova u ovoj regiji su grad Coimbra, Aveiro, Tomar, Figueira da Foz, Nazaré, Fatima, Trancoso, Guarda i Viseau (Curić i sur., 2013).

Grad Coimbra poznat je po najstarijem sveučilištu u državi i jednom od najstarijih u Europi, što ga je s vremenom pretvorilo u popularni studentski grad. Sveučilište je smješteno na UNESCO-ov popis svjetske baštine, a datira još iz 18. st. Grad je poseban po brojnim kulturnim spomenicima, a jedna od zanimljivosti turistima je samostan Santa Cruz u kojem se nalazi grob prvog kralja Portugala, Alfonsa Henriquesa (URL 24). Grad Aveiro drugi je po veličini u ovoj regiji te ga još nazivaju portugalskom Venecijom. Drugačiji je od ostalih portugalskih gradova po svojim specifičnim čamcima zvanim *moliceiro* i po svojim šarenim kućama s bijelim prugama.

Slika 5. Karakteristične prugaste kuće na plaži Costa Nova, Aveiro

Izvor: vlastiti izvor autora

Baš kao i u Veneciji, posjetitelji imaju prilike razgledati grad ploveći po rijeci u *moliceiru*, isprobati delicije specifične samo za grad Aveiro, npr. gulaš od jegulja, ili posjetiti tvornicu izrade portugalskog porculana (URL 25).

Figuera da Foz najposjećenije je kupališno središte u regiji. Grad Nazaré poznat je po najvećim valovima na svijetu. Nazaré posjećuje mnogo surfera koji pokušavaju oboriti velike valove u kanjonu. Kanjon Nazaré je podmorski geomorfološki fenomen. Najveći je podvodni kanjon u Europi dubok 5000 m. Postao je poznat 2011. godine kada je surfer McNamara surfao na valu visokom 30 m te se time upisao u Guinnessovu knjigu rekorda (URL 26). Fatima je portugalsko svetište, svjetski poznati hodočasnički grad. Gradovi Trancoso, Guarda i Viseau vrlo su važni zbog svoje kulturne baštine. U regiji ima i mnogo očuvanih dvoraca kao što su Almeida, Pinhel, Castelo Rodrigo, Sortelha i drugi, a veliku važnost ima i ruralni turizam (Curić i sur., 2013). Centralna regija nudi savršenu kombinaciju kulture, prirode i povijesti.

4.2. Lisabon i okolica

Lisabon kao glavni grad dominira regijom, no ostatak regije i okolna područja jednako su vrijedni za posjetiti. Lisabon broji oko tri milijuna stanovnika i 10. je najpopularniji urbanistički prostor u Europi. Prema američkom CNN-u, Lisabon su proglasili najzanimljivijim mjestom u Europi. Bogat povijesnim pričama, s 290 sunčanih dana godišnje i temperaturama višim od petnaest stupnjeva tijekom cijele godine, idealna je turistička destinacija (URL 27). Smješten je na rijeci Tejo koja se otvara prema Atlantskom oceanu.

1775. godine Lisabon je zadesio veliki potres u kojem je bilo uništeno gotovo sve. Nakon potresa uslijedila je kompletna obnova grada. Građen je planski kao raskošna kraljevska prijestolnica u baroknom stilu te je postao moderna metropola. Lisabon je i velika luka. Zemljopisni položaj pogodio je brojnim ekspedicijama te upravo iz Lisabona dolaze mnogi poznati moreplovci. Jedan od njih je Vasco da Gama, poznat portugalski pomorac i istraživač. On je prvi Europljanin koji je otkrio Indiju, Afriku i zapadnu Aziju te time učvrstio kolonijalnu moć Portugala. Uz njega, i Ferdinand Magellan pohodio je svoja istraživanja upravo iz Lisabona. Lisabon je, pored Atene, najstariji grad u Europi, čak nekoliko stoljeća stariji od Rima, Londona i Pariza.

Neke od glavnih atrakcija i značajki Lisabona su mostovi Ponte 25 de Abril i Ponte Vasco da Gama. Most Ponte 25 de Abril spaja lijevu i desnu stranu grada, a često ga uspoređuju s Golden Gate mostom u San Franciscu (URL 28). Most Ponte Vasco da Gama najduži je europski most, izgrađen 1998., a dugačak je 18 km (URL 29). Cijeli Lisabon je šarmantan. Svijetle boje zgrada i ulice popločene malim kockicama odaju dojam šetnje muzejem. Neke od najposjećenijih i najljepših atrakcija u Lisabonu su trg Praça do Comercio te Slavoluk Rua Augusta koji se na njemu nalazi. Njime se ulazi u pješačku zonu grada. Ovaj slavoluk simbolizira ponovno rođenje Lisabona nakon razornog potresa (URL 30).

Slika 6. Arco da Rua Augusta

Izvor: vlastiti izvor autora

Ulica Rua Augusta vodi od Trga Comercio do Trga Rossario. Trg Rossario centar je grada te od njega kreće glavna pješačka promenade Avenida da Liberdade. Nedaleko se nalazi popularni lift Santa Justa s kojeg se može vidjeti predivan pogled na grad. Jeronimski samostan jedan je od najljepših primjeraka originalnog portugalskog kasnoantičkog manuelinskog stila. Samostan je uvršten na UNESCO-ovu listu svjetske baštine. Građen u istom stilu, nedaleko od samostana nalazi se popularni toranj Belém. Također je na UNESCO-ovoj listi. Sagrađen je u čast Vasca da Game, a služio je kao zatvor i carina za brodove.

Nedaleko od samostana i tornja nalazi se najatraktivnije mjesto za turiste, a to je Café Pastéis de Belém. Pastéis de Belém ili Pastéis de Nata najpoznatiji je desert Portugala. Izmislili su ga redovnici i časne sestre u samostanu, a Café Pastéis de Belém prvi je koji je počeo proizvoditi i prodavati ovaj desert. Café postoji još od 1937. godine i dan-danas uspješno posluje te proizvodi najbolje Pastéis de Belém u Portugalu. Turisti čekaju u kolonama pred Caféom, a prodaju i po 10 000 Pastéis de Nata na dan. Pored Torre de Belém nalazi se spomenik Pedroa dos Descobrimentos. Sagrađen je u čast portugalskim istraživačima. S druge strane Lisabona, uz most 25 de Abril, nalazi se velik kip Isusa Krista. Cristo Rei sagrađen je po uzoru na kip u Rio de Janeiru. Stari žuti tramvaji, ulica Pink street i Time Out Market samo su neke od još mnogo atrakcija koje Lisabon pruža (URL 31).

Uz glavni grad, vrlo popularna odredišta u ovoj regiji su Sintra, Cascais, Estoril, Ericeira i Cabo da Roca. Sintra zvana Mjesečevo brdo vrlo je magično mjesto. Spoj prirode i čovjeka učinili su ovo mjesto toliko posebnim da je cijeli grad smješten na UNESCO-ovu listu svjetske baštine. Sintru krase nekoliko lijepih dvoraca i palača, a neki od najpoznatijih su Palacio e Quinta da Regaleira, Palacio Nacional da Pena i Monserrate palača i park. Cascais je moderno ljetovalište. Plaže su najveća atrakcija ovog grada, no i šetnjice uz more, *shopping* ulice, brojni restorani i kafići sastavni su dio turističke ponude.

Gradovi Sintra i Cascais sa svojom prirodom i okolnim mjestima čine park prirode. U parku prirode nalazi se Cabo da Roca. Cabo da Roca je najzapadnija kopnena točka Europe. Na 150 m nadmorske visine s litica planine Serra de Sintra pružaju se prekrasni panoramski pogledi na Atlantski ocean gdje je s druge strane oceana jedino Amerika.

Slika 7. Najzapadnija točka Europe

Izvor: *vlastiti izvor autora*

4.3. Alentejo

Najveća regija Portugala, ali najmanje posjećena. Krasi je ravnice koje se prostiru u nedogled uz rijeku Tejo. Na sjeveru regije prostiru se brojni pašnjaci i močvarna područja, u širokoj unutrašnjosti regije beskrajne ravnice i polja pšenice, a na jugu regije obala i divlje, još neotkrivene plaže. Ovu regiju krasi brojna kulturna baština, no zbog nedovoljnog broja turista ona ostaje neotkrivena. Neka popularnija mjesta su Evora i Elvasa, koja su uvrštena na UNESCO-ovu listu svjetske baštine. U ovoj regiji proizvodi se dvije trećine svjetske proizvodnje pluta.

Evora je mali gradić koji je bio kraljevska rezidencija, poznat po uskim ulicama i bijelim kućama. Uz bogatu stoljetnu povijest i brojne kulturne spomenike, s razlogom je pod zaštitom UNESCO-a. Od kulturne baštine u Evori treba istaknuti ostatke rimskog hrama Templo de Diana, srednjovjekovne zidine grada, katedralu, kapelu Capela dos Ossos, rimske terme, crkvu Sao Francisco i brojne druge. Crkvu Sao Francisco još nazivaju „kapelom kostiju”. Ona je najstrašnija turistička atrakcija u Portugalu, a u njoj se čuvaju kosti i posmrtni ostaci pet tisuća redovnika (URL 32). Od poznatijih i većih mjesta u ovoj regiji su Santarem, Beja, Portalegre i Costelo de Vide.

Alentejo je idealna regija za upoznavanje tradicije i kulture. Pruža pregršt domaće hrane i vinskih cesta, a s druge strane turisti imaju mogućnost provođenja aktivnog odmora uz brojne aktivnosti kao što su promatranje dupina, surfanje, rafting, vožnja kanuima, jedrenje, ribolov, vožnja biciklima, safari, let balonima, jahanje uz more itd. (URL 33).

Slika 8. Krajoblik regije Alentejo

Izvor: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Alentejo_landscape.jpg

4.4 Algarve

Regija Algarve smještena je na krajnjem jugu Portugala te je jednim dijelom okrenuta prema Mediteranu. Godišnje ima 3000 sunčanih sati te je zbog toga često nazivaju „Afrikom u Europi“. Povoljna klima omogućava duge sezone kupanja koje traju čak šest mjeseci. Regija je prepoznatljiva po lijepim pješčanim plažama što je potaknulo turizam te samim time i izgradnju i razvoj regije. Uz obalu su također stvoreni i brojni golf tereni, a osim turizma ljudi se i dalje bave ribolovom, vinogradarstvom, proizvodnjom pluta i poljoprivredom. Poljoprivreda je nekada bila najbitnija za gospodarstvo, a uzgajali su se bademi, masline, smokve, rogač, naranče i slično (URL 34).

Algarve se ističe i po gradskom krajoliku i tradiciji uređenja kuća. Stanovnici Algarvea godinama su uređivali dimnjake svojih kuća kako bi pokazali svoj karakter, status i dobar ukus. Osim keramike, koja je popularna u cijelom Portugalu pa tako i u regiji Algarve, druga posebnost je *empreita*, ručno izrađen pribor od palminog lišća. Vrlo popularan gastronomski specijalitet ove regije je *cataplana*. Cataplana je tradicionalna posuda za kuhanje, a u njoj se spravlja jelo istoimenog naziva koje se sastoji od škampi i kobasice *chourico* ili jastoga, školjki, lignji, ovisno o ulovu (URL 35). Kako je cijela regija od davnina podređena ribolovu, svake godine u prosincu održavaju se svečanosti u čast Gospi od Začeca koja je zaštitnica ribara. Svečanosti se održavaju već 200 godina (URL 36). Regiju ne čine samo lijepe plaže već brojne prirodne ljepote. Dva poznata nacionalna parka na području regije su NP Ria Formosa i NP do Sudoeste Alentejano e Costa Vicentina (URL 37).

Od gradova i popularnih turističkih destinacija u regiji nalaze se Albufeira, Faro, Lagos, Sagres. Faro je glavni grad regije Algarve. Grad je vrijedan posjete zbog povijesti, zabave, *shoppinga* i domaće kuhinje. Ima nekoliko plaža, a to su Ilha Deserta, Ilha da Culatra, Praia de Faro i Ilha do Farol. Stari grad Faro prepun je kafića i restorana. Od atrakcija za posjetiti u gradu su vrt Jardim Manuel Bivar, vrata grada sa slavolukom Arco da Vila, glavni trg Largo da Sé, kapela kostiju u crkvi Igreja do Carmo, palača Estoi i dr. U gradu se održavaju i brojni festivali, a najveći je Festa da Ria Formosa. To je festival koji traje jedanaest dana, a slavi se gastronomija (URL 38). Grad Albufeira odlično je odredište za obiteljski odmor, a ujedno i najbolje mjesto za zabavu u Algarveu. Podijeljen je na stari i novi grad Strip.

U starom gradu mogu se vidjeti tradicionalne bijele kuće i popločene ulice s više od sto obiteljskih restorana, dok je novi dio grada Strip poznat po noćnom životu, klubovima, barovima i pubovima koji su otvoreni do kasnih noćnih sati. U Albufeiri i okolici nalaze se brojne plaže, a neke od najpoznatijih su Praia da Galé, Praia da Falésia, Praia de São Rafael, Praia do Túnel i druge (URL 39). Grad Lagos mnogim turistima omiljena je destinacija te najomiljenije odredište turista na području regije. Lagos je najzapadniji veliki grad regije te ima dobitnu kombinaciju prekrasnih plaža, povijesti, opuštene atmosfere i prirode. Za doba velikih otkrića bio je središte Portugala. Tako su portugalski istraživači nigerijskom gradu nadjenuli ime Lagos upravo po njihovom Lagosu u Portugalu. Brojni turisti posjećuju upravo Lagos jer je grad idealna baza za istraživanje poznatih litica Ponta da Piedade koje su simbol Algarvea. S litica se pruža prekrasan pogled na Atlantski ocean i zaljev Lagos. Među njima se nalazi i puno špilja i prolaza među stijenama koji se mogu obići malim čamcima. Također, po liticama oko grada postoje brojne pješačke staze s kojih se pružaju spektakularni pogledi. Sjeverno od grada nalaze se planine Monchique koje štite grad od vjetrova i oblaka te je zato Lagos jedan od najsunčanijih europskih gradova. Grad je omeđen zlatnim stijenama uz koje se nalazi nekolicina plaža. Najpoznatija plaža je Praia da Dona Ana koju se često može vidjeti u reklamama i novinama, a ostale plaže su Praia do Camilo, Praia de Porto de Mos, Praia da Batata, Praia do Pinhão (URL 40).

Slika 9. Ponta da Piedade, Lagos

Izvor: <https://www.algarvetips.com/cities/lagos/#what-to-see-in-lagos>

4.5 Otočje Madeira

Otočje Madeira arhipelag je vulkanskog porijekla. Nalazi se u Atlantskom oceanu, tisuću kilometara udaljen od Lisabona te oko petsto kilometara udaljen od Afrike. Sastoji se od otoka Madeire, koji je naseljen i najveći, otoka Porto Santo koji je također naseljen te otočja Desertas i Selvagens.

Otočje Desertas sastoji se od tri nenaseljena otoka, a otočje Selvagens čini skup od dva veća otoka i šesnaest manjih otočića. Otoci Desertas i Selvagens ujedno čine i prirodni rezervat. Otočje Desertas posljednje je utočište sredozemne medvjedice, dok se južni dio rezervata, otočje Selvagens, smatra utočištem ptica. Regija Madeira sadrži bogatu prirodnu baštinu koja je od iznimne znanstvene važnosti. Tako se na Madeiri nalaze šume Laurissilva koje su pod zaštitom UNESCO-a. U šumi se mogu pronaći i druge tipične biljne i životinjske vrste kao što su planinska orhideja, lovor Madeire, paprat Madeire, endemski Madeiran golub te ptica columba trocaz koja je amblematična šumska ptica i simbol Parka prirode Madeira. Dvije trećine otoka Madeire klasificirano je kao rezervat prirode, a cijeli je park klasificiran kao biogenetski rezervat jer sadrži neprocjenjivo prirodno bogatstvo jedinstveno u svijetu (URL 41). Uz bogatu prirodu, Madeira je poznata i po vinu. Nekada su mornari vino pojačavali i miješali s vinskom rakijom kako bi izdržali plovidbu do Indije. Vino Madeira može se piti kao aperitiv ili posluživati uz deserte zbog svoje slatkoće. Posebnog je okusa zbog zemlje u kojoj raste pa tako ima zemljani, orašasti okus koji se često uspoređuje s karamelom ili zagorenim šećerom. Danas na Madeiri postoji osam proizvođača vina (URL 42).

Otok Madeira glavni je otok u regiji te se na njemu nalazi i glavni grad regije – Funchal. Grad Funchal nekada je bio piratski grad, a danas je vrlo moderan, kozmopolitski, pomlađen. Poznat je po brojnim vrhunskim restoranima i hotelima s četiri ili pet zvjezdica. Također je poznat po svjetskoj nogometnoj zvijezdi Cristianu Ronaldu, koji dolazi upravo s Madeire iz grada Funchala. Grad je smješten na najsunčanijoj obali otoka, između plantaža banana i karakterističnih cvjetnih vrtova. Turisti mogu uživati u kristalno čistom moru, ronjenju, surfanju, izletima brodom, promatranju dupina, promatranju kitova, igranju golfa na poznatim terenima ili šetnjama vrtovima. Funchal nije samo grad za opuštanje, već ima i bogat noćni život. Od festivala treba izdvojiti novu godinu i vatromet koji je, prema Guinnessovoj knjizi rekorda, jedan od najvećih prikaza na svijetu.

Turistima posebno zanimljiv, a mještanima posebno važan je festival cvijeća. Grad Funchal slovi za jedan od najsigurnijih i najčišćih gradova u Europi (URL 43).

Drugi gradovi na otoku su Camara de Lobos, Santa Cruz, Machico, Santana i Vila Baleira. Turizam na otoku je razvijen te postoji nekolicina turističkih kompleksa. Posebnost otoka koja privlači velik broj turista su *carreiros* – košara-auto s muškarcima obučenim u bijela odijela i šešire koji, odgurujući se nogama o asfalt, upravljaju košarom. Jedinствена su pojava na otoku.

Slika 10. Otok Madeira

Izvor: <https://www.travelagewest.com/Travel/Europe/Madeira-Island-Travel-Guide>

Porto Santo drugi je najveći otok arhipelaga Madeira. U usporedbi s Madeirom, krajolik Porto Santa je suh. Krase ga tirkizno bistro more i duge pješčane plaže koje imaju ljekovita svojstva. Pijesak i voda bogati su jodom, kalcijem i magnezijem što ih čini korisnima za liječenje reume i bolesti kostiju. Iako je i ovaj otok vulkanskog podrijetla, nema nikakvih vidljivih znakova vulkana i vulkanskog tla. Uz plaže je moguće vidjeti i brojne vinograde. Na otoku se nalaze golf tereni, teniski tereni, jahački centar i mnoge druge aktivnosti privlačne turistima (URL 44).

Danas je moguće na otoku posjetiti kuću iz 15. st. u kojoj je navodno živio Columbo. Kuća se nalazi u mjestu Vila Baleari, a u njoj se nalaze Columbovi portreti te karte kojima se služio na pomorskim osvajanjima. Vila Baleari glavni je grad otoka. Unatoč tome što je grad male veličine, ima niz atrakcija. U središtu grada nalazi se glavni trg Largo da Pelourinho. Ulice grada krasi palme i bugenvilije te brojni barovi i restorani u kojima se mogu isprobati domaći specijaliteti. Od festivala posebno se ističe Festas de Sao Joao, koja se održava u čast sv. Ivana, zaštitnika otoka. Otok je poznat kao idealna destinacija za opuštanje i rješavanje stresa, kojeg se posjetitelji mogu riješiti u otočnom centru za talasoterapiju. Otok nudi i aktivnosti na otvorenom kao što su vožnja brodom, ribolov, ronjenje, jedrenje na dasci, surfanje, brdski biciklizam ili paragliding (URL 45) .

Slika 11. Otok Porto Santo

Izvor: <https://unsplash.com/s/photos/porto-santo>

4.6 Otočje Azores

Azori su portugalski arhipelag u Atlantskom oceanu koji se nalazi 1500 kilometara od Lisabona. Arhipelag čini devet azorskih otoka i osam malih, stjenovitih otoka pod nazivom Formigas. Svi otoci su vulkanskog podrijetla. Najviši vrh Portugala nalazi se na Azorima, a to je vrh Pico koji se nalazi na istoimenoj planini. Otočje je podijeljeno u tri skupine, a to su istočna, središnja i zapadna skupina. Istočnu skupinu čine otoci Sao Miguel i Santa Maria, središnju Terceira, Graciosa, Sao Jorge, Pico i Faial, a zapadnu otoci Flores i Corvo. Otočje odlikuje safirno plava boja mora i smaragdno zelena boja prirode, brojni vulkanski krateri, gejziri, šareno cvijeće i kulturna baština (URL 46).

Otok Sao Miguel najveći je od svih otoka, a još se naziva i zelenim otokom. Glavni grad otoka je Ponta Delgada, u kojem se nalaze brojni prirodni i kulturni spomenici: muzej Carlos Machado, crkve Sao Sebastiao, Sao Pedro, Sao Jose, samostan i kapela Nossa Snehora da Esperanca, kapela Santa Ana, palače Fonte Bela, Santa Ana, kuće Carlosa Bicude, lagune Caldeira das Sete Cidades i Fogo, Ribeira Grande, lječilišta i mineralni bazeni Vale das Furnas. Jedna od najpoznatijih značajki Azoresa je Vila Franca do Campo. Nalazi se nedaleko od otoka Sao Miguel, a privlači brojne posjetitelje. Otočić je rezultat kratera drevnog potopljenog vulkana. U krateru je kristalno čisto more i mala plaža koja privlači brojne posjetitelje na kupanje i ronjenje (URL 47).

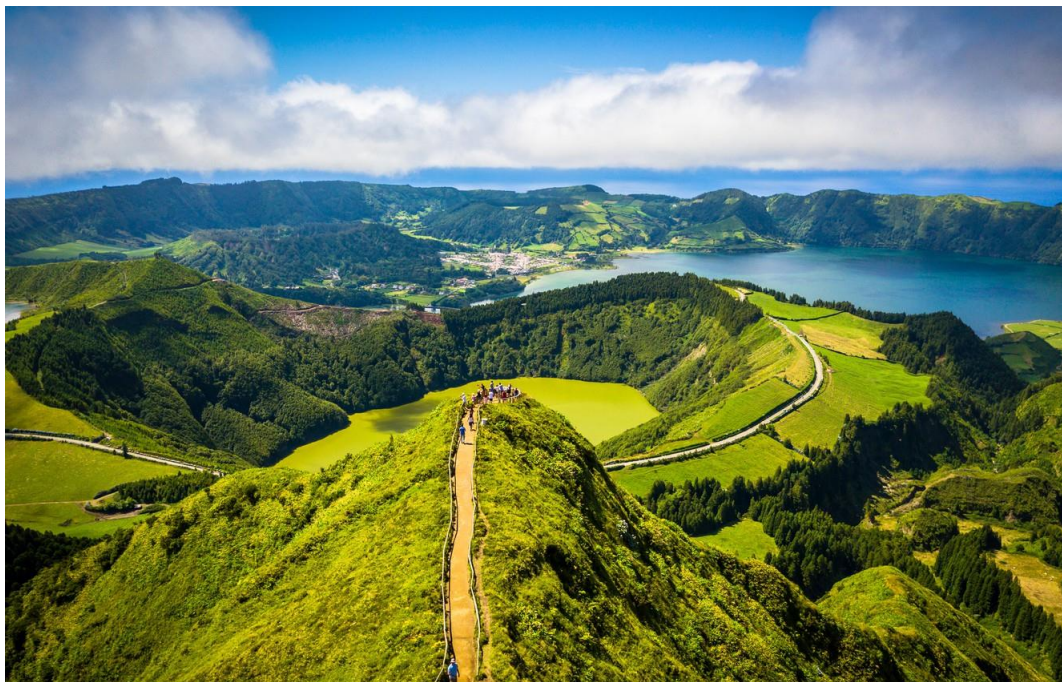
Otok Santa Maria najstariji je otok arhipelaga te ga nazivaju „velikom sestrom“. Kao najsunčaniji otok ima najtopliju klimu te je upravo otok Santa Maria vlasnik jedine plaže s bijelim pijeskom na Azorima, a s druge ga strane krasi brojni vinogradi na liticama koji nalikuju na golema stubišta. Jedini grad na otoku je grad Vila do Porto. Uz njega, posebno privlačni na otoku su plaža s bijelim pijeskom Praia de Santa Maria, zaljev Sao Lourenco koji je proglašen prirodnim rezervatom, vidikovac Miradouro de Sao Lourenco te zaljev Maia (URL 48). Glavni grad otoka Terceira, Angra do Heroismo, uvršten je na UNESCO-ovu listu svjetske baštine. Značajna mjesta na otoku Terceira su plaža Praia da Vitoria, Santa Barbara, utvrda Sao Sebastiao i Joao Baptista, Vila Nova, palače Buttencourts i crkve Colegio dos Jesuitas, San Goncalo, Nossa Senhora da Conceicao, Misericordia i Nossa Senhora da Guia (URL 49).

Slika 12. Otočić Vila Franca do Campo

Izvor: <https://www.mybestplace.com/en/article/ilheu-de-vila-franca-do-campo>

Slika 13. Azores

Izvor: <https://www.goodfon.com/wallpaper/gory-gorizont-azores-sete-cidades-miradouro>

5. REGIJA SJEVER PORTUGALA

Turistička regija Sjever Portugala sastoji se od dvije pokrajine, a to su Minho i Douro s Tras-os-Montesom. Portugal iznad rijeke Douro je ruralan i autentičan, ali postoje i mnoge kulturne znamenitosti za razgledavanje. Doline rijeke Douro su obradive površine. Na sjeveru, s granicom Španjolske, nalazi se pokrajina Minho, a iza planina pokrajina Tras-os-Montes. Bogat je divljim krajolicima i malim starinskim mjestima. Neka od najpopularnijih turističkih lokacija koja krasi regiju Sjever su grad Porto, Zemlja porta, Braganca, Casa de Mateus, NP Peneda-Geres i Viana de Castelo, (Kindersly, 2008).

Slika 14. Regija Sjever Portugala

Izvor: <https://www.gifex.com/fullsize-en/2009-09-17-2409/Map>

Regija Sjever poznata je po brojnim vjerskim običajima i svetkovinama. Svaki grad i selo imaju svoje svece zaštitnike te se na njihove dane održavaju svetkovine popraćene velikim proslavama. Najveća i najpoznatija takva svetkovina zove se Semana Santa, što u prijevodu znači sveti tjedan, a održava se u glavnom crkvenom gradu Portugala, Bragi. Tjedan uoči Uskrsa građani izlaze na ulice i imaju velike procesije po ulicama gradova. Svaka ulica je šareno uređena, a navečer se na istim ulicama odvijaju velika slavlja.

Isto tako, drugi veliki tjedan proslave svetkovina je u gradu Barcelosu, gdje se prisjeća Kristovih muka. Križevi se postavljaju po ulicama koje su posute laticama ruža. Također, jedna od najbogatijih svetkovina u Portugalu je tjedan sv. Ivana koji se održava u Portu. Tradicija je da ljudi na ulicama jedni druge udaraju divovskim plastičnim čekićima. Od tradicionalnih običaja valja izdvojiti nošnju regije Minho te ples sa štapovima. U pokrajini Tras-os-Montes između Božića i Sveta tri kralja dječaci se oblače u neobičnu ludu odjeću te tako sudjeluju u obredima zrelosti (URL 50).

Posebno treba izdvojiti tradicionalnu hranu regije Sjever po kojoj su jedinstveni u svojoj državi. Njihova kuhinja sastoji se od variva i juha, graha, kestena, zelja, kukuruznog kruha, svinjetine, govedine i kozletine. Za pokrajinu Minho treba izdvojiti da je to pokrajina s puno gustih šuma i rijeka, pa su tako neka od karakterističnih jela ove regije pastrva i jegulje. Najpoznatija namirnica koja raste u Minhu je kelj visokog rasta zvan *couve galega*. Specijalitet Minha je bakalar pečen s koricom kukuruznog kruha. U Douru i Tras-os-Montesu najviše se konzumira meso. Veliki su proizvođači mesnih prerađevina, a posebno poznata u toj pokrajini je pasmina krava barossa, koja je i svjetski poznata. Uz rijeku Douro nalaze se brojni vinogradi posađeni na tzv. balkonima koji su vrlo poznati u svijetu, a osim vinograda imaju i brojne maslinike (URL 51).

5.1. Rijeka Douro i pokrajina Tras-os-Montes

U pokrajini Douro i Tras-os-Montes turisti često posjećuju samo grad Porto i ni jedno drugo mjesto. Uz rijeku Douro se proteže takozvana Zemlja porta, odnosno brojne doline vinograda, koji su vrlo specifično zasađeni u obliku terasa. Također je moguće vidjeti brojna bogata imanja koja se bave proizvodnjom popularnog Porto vina. Tras-os-Montes je najsiromašnija i najmanje poznata regija u Portugalu. U njoj se od većih gradova nalazi Braganca, koja se zapravo nalazi u Parku prirode Montesinho (URL 52).

Od ostalih znamenitosti i mjesta za posjetu treba izdvojiti: Amarante, Casa de Mateus, Lamego, Mogadouro, Vila Real, Serra do Barosa, PP Alvao i ostale. Amarante je šarmantan grad na obali rijeke Douro, a nazivaju ga draguljem sjevernog Portugala. Iznad Amarantea proteže se šesta po redu planina po visini, Serra do Morao, te kroz grad teče rijeka Tamega. Grad Amarante poznat je po svojim slasticama koje se mogu pronaći na brojnim mjestima u regiji Sjever, a neki od najpoznatijih deserata su *bolos de São Gonçalo*, *papos de anjo*, *brisas do Tamega* itd. Lamego je hodočasnički grad. U njemu se nalazi svetište Djevice Mariji. Na vrhu brežuljka nalazi se kapela do koje se dolazi pješke po 686 stepenica. Lamego je također grad poznat po proizvodnji vina, a u njemu se proizvodi najbolje portugalsko pjenušavo vino Raposeira. Casa de Mateus je poznati dvorac koji omogućava boravke mladim umjetnicima. Vila Real poznata je po velikim moto-utrkama i sportskim događanjima. Braganca je poznata po svojoj citadeli u kojoj se nalaze portal crkve Santa Maria, Domus Municipalis, Porta da Traicao, vojni muzej, srednjovjekovni stup sramote, dvorac i toranj princeze (Kindersly, 2008).

Dolina uz rijeku Douro ističe se po vinima i vinogradima. Vrlo su popularni obilasci po tzv. Zemlji porta. Velika vinska imanja Portugalci nazivaju „quintas“. To je poseban naziv kojeg koriste za proizvođače porto vina. Nekada su to samo bili strmi zapušteni reljefi uz rijeku Douro, a danas su terase vinograda od kojih se proizvodi jedno od najboljih svjetskih vina. Quintas imanja otvorena su za turiste te se turistima pruža prilika za sudjelovanje u berbi kako bi doživjeli čari i slavlje berača nakon uspješnih berbi (Talan, 2011). Poznatija mjesta u dolini koja se bave proizvodnjom vina su Peso de Regua, Pinhao, Sabrosa, Alijo, Tua, Barragem de Valeria i Sao Joao da Pesqueira. Ruta kreće od mjesta Peso de Regua u kojemu se mogu vidjeti brodice kakve su nekada služile za prevoženje porto vina. Po toku rijeke, iduće mjesto je Pinhao oko kojeg se nalazi najviše imanja najpoznatijih proizvođača porta. Također je poznato selo Sabrosa koje je rodno mjesto Magellana (URL 53).

5.1.1. Porto

Porto je uz Lisabon najposjećeniji turistički grad te je ujedno i drugi po veličini u državi. Broji oko 215 tisuća stanovnika. Smješten je na brežuljcima uz rijeku Douro te se nalazi u blizini Atlantskog oceana. Porto je od 16. stoljeća glavna luka Portugala po čemu je i dobio ime. Od davnina su prevozili vino i proizvodili porto te su po tome i najpoznatiji u svijetu. Proizvodnja vina pridonijela je gospodarskom razvoju te je Porto i danas najveće proizvodno središte. Grad je neobično građen, s puno različitih oblika i materijala, no to ga čini posebnim i upravo radi toga je veći dio grada smješten na popis UNESCO-ove baštine zajedno s dolinom rijeke Douro. Najpoznatiji dio Porta je stara gradska četvrt Ribeira. Na Ribeiri se nalazi mnoštvo restorana, kafića, noćnih klubova, galerija te različite boje pločica i fasada koje krase usko zbijene kuće (Talan, 2011).

S Ribeire se pruža pogled na veliki željezni most Dom Luis koji spaja Porto s gradom Vila Nova de Gaia sa suprotne strane. Most je bio sagrađen 1886. godine, a izgradio ga je Eiffelov asistent (URL 54).

Slika 15. Ribeira u gradu Porto

Izvor: vlastiti izvor autora

U gradskom središtu Porta smješteno je puno banaka i poslovnih prostora, a isto tako i barova na otvorenom. Baixa je istočni dio grada koji nazivaju donjom četvrti. To je područje koje privlači turiste dubljeg džepa, tamo mogu kupiti otmjeni nakit i slično. Između pješačkih zona Baixe smještena je gradska tržnica na dva kata. Poznata je i avenija Boavista gdje se nalazi mnoštvo hotela i dućana. Jedna od nepoznatijih znamenitosti u Portu je njihova katedrala. Na području oko katedrale se nalazi mnoštvo kulturnih spomenika i znamenitosti koji su česta meta turista. Kada turisti dođu u Porto vlakom najprije su oduševljeni željezničkim kolodvorom koji je kulturni spomenik. Smješten je u prostoru nekadašnjeg samostana, a atraktivan je radi *azulejo* pločica. Kada se izađe s kolodvora, pogled se pruža na Trg Almeida Garrett. Pored trga nalazi se Ulica cvijeća u kojoj se nalaze brojne zlatarne. Neke od ostalih popularnih lokacija na tom području su Fernandov zid, crkva sv. Katarine, kuća-muzej Guerra Janquiro, Se, Torreiro de Se i polunatkrivena tržnica.

Po cijelom Portu nalaze se dokazi da su imali bogatu povijest, pa tako od ostalih povijesnih građevina treba izdvojiti Prinčevu kuću, Palaču burze, Muzej transporta i komunikacije, crkvu božanskog milosrđa, crkvu sv. Franje, Igreja dos Congregados, crkvu svećenika, Igreja do Carmo, Muzej Soares dos Reis, romaničku crkvu Cedofeita, Muzej romanike i Park kristalne palače. Izvan središta grada također ima puno zanimljivih i turistički popularnih mjesta za posjet, kao npr. Samostan Serra do Pilar, Muzej moderne umjetnosti, Muzej električnog tramvaja, Kuća-muzej Fernanda de Castra itd. Sa suprotne strane mosta nalazi se Vila Nova de Gaia. Nekada je to bila konkurentna luka izvoza vina, no s godinama su se uspjeli dogovoriti i danas je Vila Nova de Gaia glavno središte vina. U svakoj ulici nalaze se kuće porta, tzv. *armazens*. Neke od najpoznatijih kuća porta su Barros, Barges, Calem, Ferreira, Graham, Ramos Pinto, Sandeman, Taylor i Vasconcelos (URL 55) (Kindersley, 2008).

5.2. Pokrajina Minho

Glavna središta pokrajine Minho su gradovi Guimaraes i Braga. Guimaraes je prva prijestolnica Portugala, a Braga glavno vjersko središte. Stanovnici pokrajine vrlo su tradicionalni te je i danas glavna grana poljoprivreda, no zbog nezaposlenosti okreću se prema industriji. Regija je poznata po proizvodnji zelenih vina, *Vinhos Verdes* (URL 56).

U ovoj pokrajini, na sjeveroistoku, nalazi se i NP Peneda-Geres koji je jedna od najvećih prirodnih atrakcija u Portugalu. Dom je rijetkih vukova i zlatnih orlova te je bogat faunom. Jedini je nacionalni park koji sadrži i povijesnu i kulturnu baštinu (URL 57). U dijelu nacionalnog parka Geres nalaze se brojni slapovi i jezera koja su među domaćim stanovništvom vrlo popularna za kupanje. Mjesta za posjetiti u nacionalnom parku su Caldas do Geres, koje je glavna baza za izlete, Vilarinho das Furnas, umjetno jezero nastalo gradnjom brane s kojeg se pruža prekrasan pogled, utvrda Lindoso, svetište Nossa Senhora da Peneda, koje je replika Bom Jesusa, Castro Laboreiro, Samostan Pitoes das Junias, Inverneiras in Sedra i Rimska cesta (Kindersley, 2008).

Uz Bragu se nalazi svetište Bom Jesus do Monde i najveći lokalitet iz željeznog doba Citania de Briteiros. Od Brage prema oceanu nalazi se grad Barcelos. Barcelos je keramičko središte. Na deset minuta vožnje od grada nalaze se poznate plaže sjevera, Apulia, Ofir i Esposende. Plaže su posebne po dinamama koje štite plažu od vjetera. Na dinamama se nalaze nekadašnje vjetrenjače koje su sada preuređene u kuće za odmor.

Uz plaže se nalaze brojne luksuzne kuće i vile. U Esposendeu se nalaze brojni hoteli. Plaže pružaju sve vrste usluga, a jedna od najpopularnijih je surfanje. Apulia je posebno popularna po morskim algama te je to jedna od ključnih znamenitosti sjevera. Nekada su se alge koristile kao gnojivo za okolna polja.

Južno od grada Barcelosa te Esposendea i Ofira nalazi se popularno portugalsko ljetovalište Povoia de Varzim. Nekada je grad bio značajna ribarska luka, a tijekom godina su dugačke pješčane plaže postale glavna atrakcija te se tako grad krenuo razvijati. Danas je Povoia de Varzim užurbano ljetovalište koje pruža pregršt luksuznih hotela, golf igrališta, kasino te brojne sportske sadržaje. Nedaleko od grada Povoia de Varzim nalazi se gradić Sao Pedro de Rates. Nekoć je bio sjedište općine, a bogat je kulturnom baštinom.

Sjeverno od grada Barcelosa, na obali Atlantika, nalazi se grad Viana de Castelo. U unutrašnjosti se nalazi grad Ponte de Lima koji leži na rijeci Lima te je bogato poljoprivredno središte regije. Na sjeveru se s planina pružaju pogledi na susjednu Španjolsku. Neka od manje poznatih mjesta regije Minho su Caminha, Valenca do Minho, Moncao, Ponte da Barca (Kindersley, 2008).

Viana de Castelo je gradić smješten na rijeci Lima koja ima izlaz u Atlantski ocean. Viana je ribarsko središte i središte moreplovaca. U gradu je izgrađena ribarska flota u brodogradilištima za izlove bakalara. U gradu postoje mnoge raskošne kuće i palače koje su danas zanimljive turistima. Tako je grad najbolje obilaziti pješice, a šetnjom se može razgledati fontana na Trgu republike, palača Casa da Praca, Casa de Joao Velho, crkva Igreja Matriz, bolnica Velho, gradski muzej Nossa Senhora da Agonia i Misericordia. Viana de Castelo je također vrlo poznato ljetovalište Portugalaca, a nad gradom se uzdiže Monte de Santa Luzia. Do bazilike Santa Luzia može se doći starinskom uspinjačom, stepenicama ili automobilom. Posebno je značajna za dolinu rijeke Lima, a panoramski pogled s mjesta bazilike časopis National Geographic proglasio je trećim najljepšim na svijetu (Kindersley, 2008) (Talan, 2011).

Slika 16. Svetište Santa Luzia

Izvor: vlastiti izvor autora

5.2.1. Braga

Braga je treći najveći grad u Portugalu, ima veliko kulturno-povijesno značenje te je danas vjerska prijestolnica zemlje. Tako se u Bragi održava najveća svetkovina Sveti tjedan i različiti blagdani. Braga je glavni grad pokrajine Minho (URL 58).

Popularan je glavni gradski trg Praça de Republica te se na tom trgu nalazi toranj Torre de Menagem. Stara jezgra grada Brage, strogi centar, ima broje uske ulice koje su pješačke zone. Turistima je najzanimljivija Rua do Souto u kojoj se nalaze brojni dućani, butici i kafići te na kraju ulice katedrala Se u sklopu koje je Riznica i Museu de Arte Sacra. Drugi vjerski objekti za posjetiti u centru su Capela dos Coimbras, crkva Santa Cruz, palača Palacio do Raio i Camara Municipal. Simbol grada Brage je Gospa od Mlijeka čiji se kip može posjetiti. Također, može se posjetiti stara nadbiskupska palača, vrt Jardim de Santa Barbara, Palacio dos Biscainhos. Nedaleko od Brage u smjeru grada Barcelosa nalazi se Mosteiro de Tibaes te je šest kilometara dalje smješteno svetište Sameiru koje je drugo po važnosti nakon Fatime (Talan, 2011).

Slika 17. Svetište Bom Jesus do Monde, Braga

Izvor: vlastiti izvor autora

Istočno od Brage nalazi se svetište Bom Jesus do Monte. Do prilaza svetištu od podnožja do vrha ima 577 stepenica. To predstavlja Sveti put s kapelicama koje prikazuju četrnaest postaja križnog puta. Na vrhu se nalazi terasa s koje se pruža prekrasan pogled na cijeli grad. U podnožju prije stepenica nalazi se Kapela Kristove agonije u vrtu, zatim prva postaja Kapela posljednje večere pa Kapela razočaranja, Kapela smraćenja, Kapela bičevanja, Kapela krune od trnja, Kapela puta Kalvarije, Kapela Isusa pred Pilatom, Kapela raspeća, Kapela Šimuna Cirena, Stubište Escadaria, Fontana pet rana Kristovih, kipovi, Stubište triju vrlina, Stubište pet osjeta, crkva Bom Jesus, fontana Pelikan, Hotel do Parque i Hotel do Elevador, a cijelom dužinom stepenica proteže se starinska hidraulična uspinjača. Oko svetišta je nekoliko hotela, kafić, restoran, skriveno jezero te brojne staze za šetnju. Svetište privlači jako puno turista te je pod zaštitom UESCO-a (Kindersley, 2008).

5.2.2. Barcelos

Barcelos je grad u pokrajini Minho. Broji oko 120 tisuća stanovnika. Poseban je po tome što je jedina općina u državi sa šezdeset župa. Grad je poznat po tekstilnoj industriji, kao i po jahanju i keramici *figurado*. Figurado su figurice izrađene u smiješnom stilu farmera, narodnih svirača ili figura iz jaslica. Barcelos je i jedan od gradova koji se nalazi na UNESCO-ovoj listi kreativnih gradova, a ističe se po obrtu i narodnoj umjetnosti.

Kroz grad protječe rijeka Cavado koja ga dijeli na dva dijela – Bragancu koja je nekad bila rimsko naselje i Barcelos. Most koji je sagrađen iznad rijeke proglašen je spomenikom još 1910. godine. Grad se nalazi na kršćanskom hodočasničkom putu koji povezuje Camino de Santiago. Barcelos je posebno poznat po *O Galo do Barcelos*. To je pijetao poznat iz brojnih legendi, a nacionalni je simbol Portugala. U gradu se nalaze brojni kipovi pijetla, kao i povijesni ostaci koji čine jezgru grada – Torre da Porta Nova, Paço dos Duques i Igreja Matriz. Također, u Barcelosu postoje brojne kurije i povijesne rezidencije kao što su Solar dos Pinheiros ili Constable kuća.

Glavni gradski trg krasi crkva Bom Jesus da Cruz i Nossa Senhora do Terço te toranj Torre Medieval na vrhu kojeg se nalazi vidikovac s pogledom na cijeli Barcelos. Specifičnost ovoga grada je i njegova tržnica. Svakog četvrtka na velikom trgu pored glavnog trga održava se tržnica na otvorenom. To je najveća tržnica u Portugalu te jedna od najvećih u Europi. Mnogo ljudi dolazi u Barcelos samo zbog tržnice na kojoj ima svega, od domaćeg voća i povrća, ribe, mesa, mliječnih proizvoda, kruha, peciva, kolača i ostale hrane preko odjeće, obuće, živih životinja, pletenih košara i drvenih proizvoda, raznih suvenira do dijelova za aute i slično. Grad je poznat i po jednom od najboljih veleučilišta u državi, Instituto politecnico do Cavado e Ave.

Slika 18. Grad Barcelos

Izvor: vlastiti izvor autora

5.3. UNESCO-ova svjetska baština regije Sjeverni Portugal

„Svjetska baština je oznaka za mjesta na Zemlji koja imaju izvanrednu univerzalnu vrijednost za čovječanstvo i kao takva, uvrštena su na Popis svjetske baštine da bi ih se zaštitilo za buduće generacije te da buduće generacije mogu uživati u njima. Raznolika i jedinstvena mjesta poput egipatskih piramida, Velikog koraljnog grebena u Australiji, otočja Galápagos u Ekvadoru, Taj Mahala u Indiji, the Grand Canyon u SAD-u ili Akropole u Grčkoj primjeri su tisuću i sedam prirodnih i kulturnih mjesta do danas upisanih na Popis svjetske baštine“ (URL 59).

Mjesta s popisa svjetske baštine Sjevernog Portugala su svetište Bom Jesus do Monte, povijesni centar grada Guimaraesa, povijesni centar Porta, most Dom Luis I., samostan Sierra do Pilar, vinska regija Stari Douro, prapovijesna nalazišta iz kamenog doba u dolini Coa i Siega Verde (URL 60).

„Rezervati biosfere promoviraju rješenja koja usklađuju očuvanje biološke raznolikosti s njezinom održivom uporabom. Oni uče područja za održivi razvoj u različitim ekološkim, socijalnim i ekonomskim kontekstima, dodirujući živote više od 250 milijuna ljudi. Rezervati biosfere uključuju kopnene, morske i obalne ekosustave. Svaka stranica promovira rješenja koja usklađuju očuvanje biološke raznolikosti i njezinu održivu uporabu“ (URL 61).

U Sjevernom Portugalu nalaze se dva rezervata biosfere. To su Geres i Maseta Iberica (URL 62).

„UNESCO globalni geoparkovi su jedinstvena zemljopisna područja, na kojima se nalazištima i krajolicima od međunarodnog geološkog značaja upravlja holističkim konceptom zaštite, obrazovanja i održivog razvoja. UNESCO globalni geopark koristi svoju geološku baštinu, u vezi sa svim ostalim aspektima prirodne i kulturne baštine područja, kako bi ojačao svijest i razumijevanje ključnih pitanja s kojima se društvo suočava, poput održivog korištenja resursa naše zemlje, ublažavanja učinaka klimatskih promjena i smanjenja rizika povezanih s prirodnim katastrofama“ (URL 63).

U regiji Sjeverni Portugal nalazi se Terras de Cavaleiros i Arouca (URL 64).

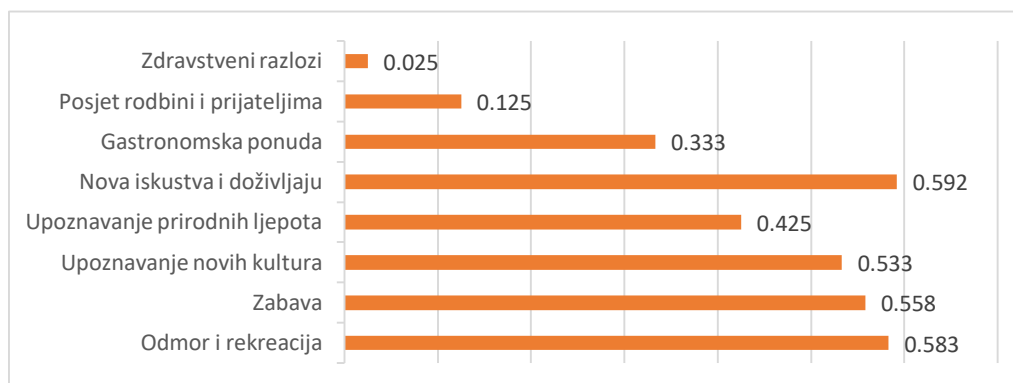
„UNESCO Mreža kreativnih gradova osnovana je 2004. godine kako bi promovirala suradnju s gradovima koji su kreativnost prepoznali kao strateški čimbenik održivog urbanog razvoja. Cilj je postavljanje kreativnosti i kulturnih industrija u središte njihovih razvojnih planova na lokalnoj razini i aktivna suradnja na međunarodnoj razini. Pridruživanjem mreži gradovi se obvezuju na razmjenu svojih najboljih praksi i razvijanje partnerstva koja uključuju javni i privatni sektor kao i civilno društvo. Mreža pokriva sedam kreativnih područja, a to su: obrt i narodna umjetnost, medijska umjetnost, film, dizajn, gastronomija, književnost i glazba“ (URL 65).

Portugal ima sedam kreativnih gradova, od kojih se tri nalaze u regiji Sjever, a to su Braga – medijska umjetnost, Barcelos – obrt i narodna umjetnost i Amarante – glazba (URL 66).

6. ISTRAŽIVANJE PREPOZNATLJIVOSTI

Portugal je vrlo atraktivna turistička destinacija. Posebno se ističu glavni grad Lisabon, regija Algarve, grad Lagos, grad Porto te otoci Madeira i Azores. Samo neka turistička mjesta ističu se različitim sadržajima i aktivnostima pogodnima za turiste. Grad Porto vrlo je popularan među turistima. Svake godine broji sve više posjetitelja i razvija svoju turističku ponudu. Iako se on nalazi u regiji Sjever Portugala, ostatak regije i dalje je slabo razvijen. Turisti posjećuju samo veće, već popularizirane gradove, dok unutrašnjost i neka manja mjesta ostaju neistraženi. Sjever je regija koja pruža pregršt lijepih gradova i na obali i u unutrašnjosti. Zbog stava o nedovoljnoj posjećenosti cijele regije Sjever provedena je anketa u svrhu istraživanja. Ispitana su mišljenja i stavovi stanovnika i turista o posjećenosti regije Sjever Portugala. Anketni upitnik ispunilo je 120 ispitanika, i to 51,67% ženskog i 43,33% ispitanika muškog spola. Najviše ispitanika bilo je u dobi od 18 do 30 godina, a najmanje od 60 godina i više. Najveći dio ispitanika završilo je preddiplomski studij, 56,7%, 22,5% ispitanika završilo je diplomski studij, 16,7% ispitanika srednju školu, 2,5% ispitanika ima završen poslijediplomski studij, 1,7% ispitanika ima završeno osnovnoškolsko obrazovanje od 5. do 8. razreda. Ispitanika sa završenim osnovnoškolskim obrazovanjem od 1. do 4. razreda nije bilo. Prema radnom statusu, najveći broj ispitanika su studenti koji čine 70%, nakon njih zaposleni koji čine 25,8%, 2,5% ispitanika je nezaposleno, a 1,7% ispitanika su u mirovini.

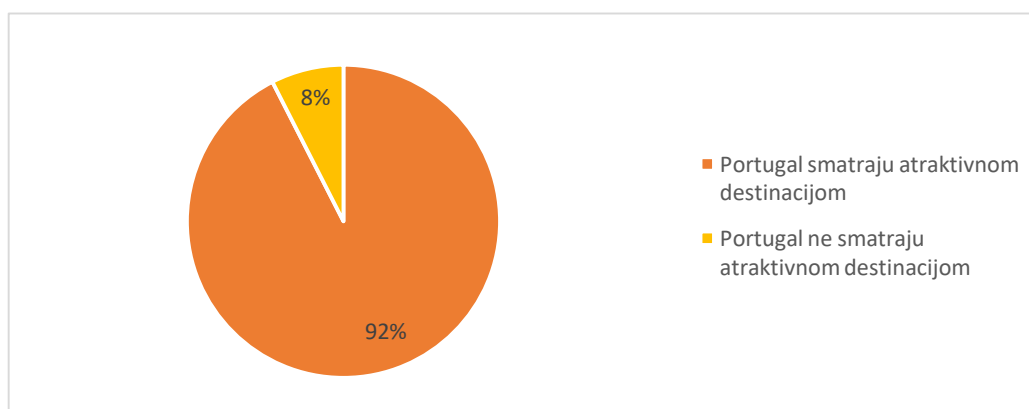
Tablica 1. Najčešći razlozi putovanja

Izvor: vlastita izrada autora

Tablica 1 prikazuje razloge putovanja. Od ukupno 120 ispitanika, 59,2% njih putuje radi novih iskustava i doživljaja, a sa sličnim postotkom od 58,3%, drugi najčešći razlog za putovanja je odmor i rekreacija. Nakon toga slijede zabava s 55,8%, upoznavanje novih kultura s 53,3%, upoznavanje prirodnih ljepota s 42,5%, gastronomska ponuda s 33,3%, posjet rodbini i prijateljima 12,5% te na posljednjem mjestu zdravstveni razlozi s 2,5%.

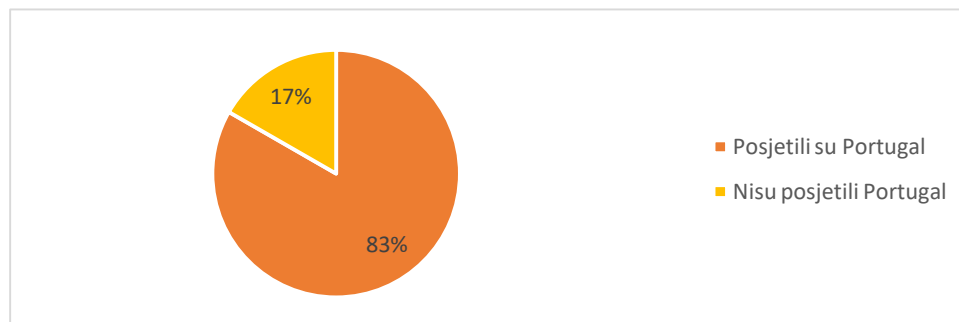
Tablica 2. Atraktivnost destinacije

Izvor: vlastita izrada autora

Tablica 2 prikazuje smatraju li turisti državu Portugal atraktivnom turističkom destinacijom. 92,5% ispitanika Portugal smatra atraktivnom destinacijom, a 7,5% ispitanika neatraktivnom.

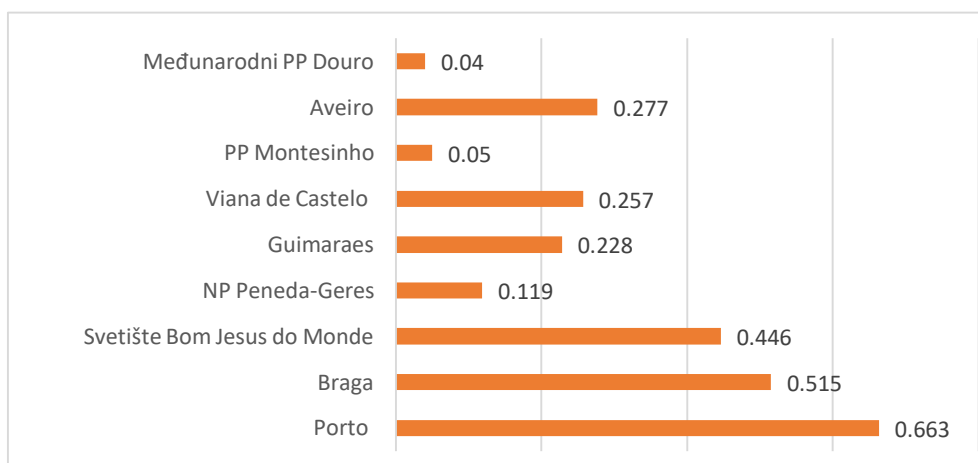
Tablica 3. Posjećenost Portugala

Izvor: vlastita izrada autora

U tablici 3 prikazano je koliko je od ukupnog broja ispitanika posjetilo Portugal. 83,3% ispitanika je posjetilo Portugal, a 16,7% nije. Treba uzeti u obzir da su ciljana skupina ovog istraživanja bili ispitanici koji jesu posjetili ovu turističku destinaciju.

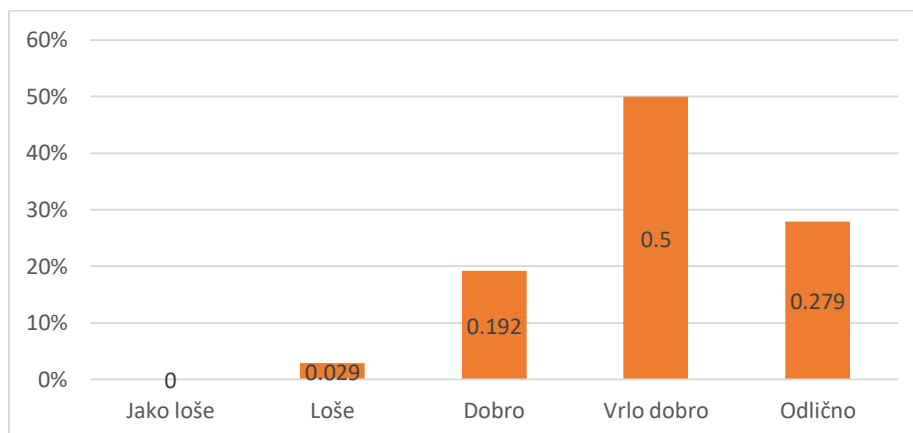
Tablica 4. Posjećenost mjesta regije Sjever

Izvor: vlastita izrada autora

U tablici 4 prikazano je koja su mjesta u regiji Sjever ispitanici posjetili. Od 101 ispitanika koji su posjetili Portugal, 66,7% ih je odgovorilo da je bilo u gradu Portu, što ga čini najposjećenijom destinacijom od navedenih u anketi. Drugo najposjećenije mjesto je grad Braga s 55,1% ispitanika, zatim svetište Bom Jesus do Monde s 44,6%, četvrto, peto i šesto najposjećenije mjesto su gradovi Aveiro (27,7%), Viana de Castelo (25,7%) i Guimaraes (22,8%), 11,9% ispitanika posjetilo je Nacionalni park Peneda-Geres, a najmanje posjećeni su Park prirode Montesinho (5%) i Međunarodni prirodni park Douro (4%).

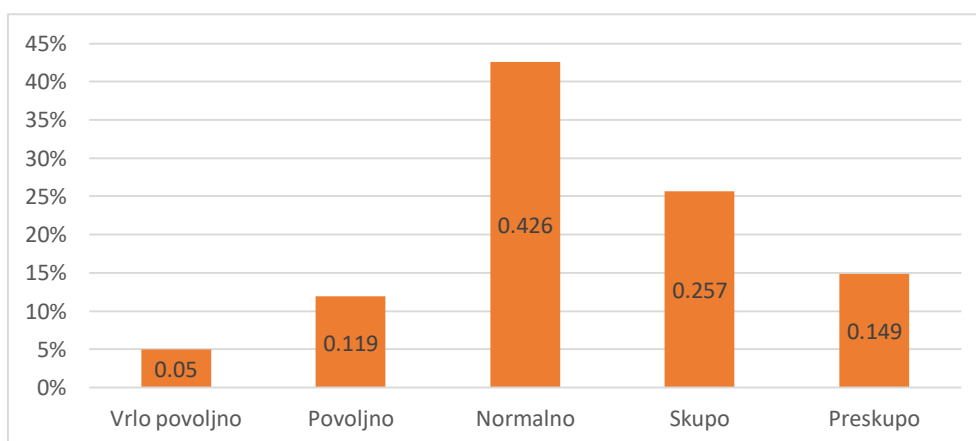
Tablica 5. Zadovoljstvo čistoćom okoliša

Izvor: vlastita izrada autora

Tablica 5 prikazuje koliko su bili zadovoljni čistoćom okoliša. Najviše ispitanika, 50%, čistoću okoliša ocijenilo je s vrlo dobrim, 27,9% s odličnim, 19,2% s dobrim, 2,9% lošom i nitko od ispitanika nije ocijenio čistoću okoliša jako lošom.

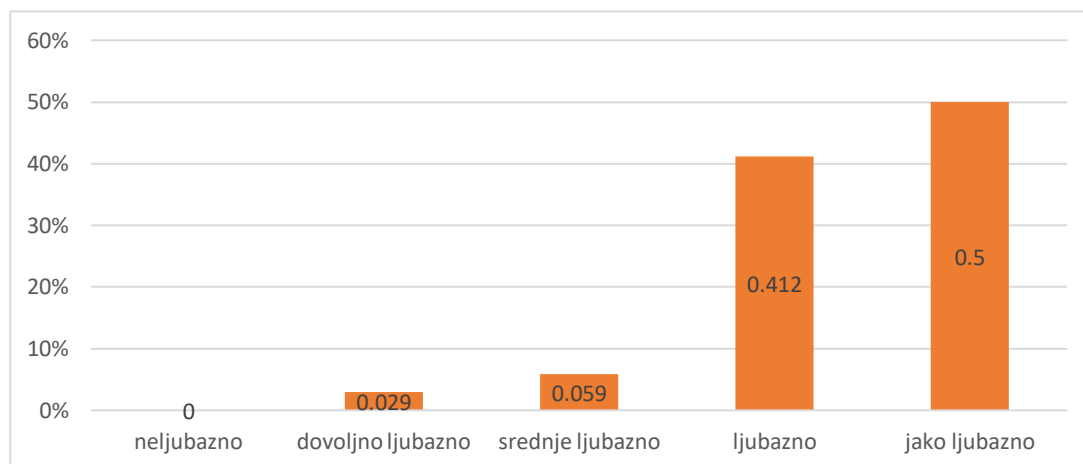
Tablica 6. Zadovoljstvo cijenom tijekom putovanja

Izvor: vlastita izrada autora

Što se tiče zadovoljstva visinom cijena, 42,6% ispitanika ocijenilo je da su cijene normalne, 25,7% da su visoke, 14,9% da su previsoke, 11,9% da su povoljne i 5% da su cijene vrlo povoljne (Tablica 6).

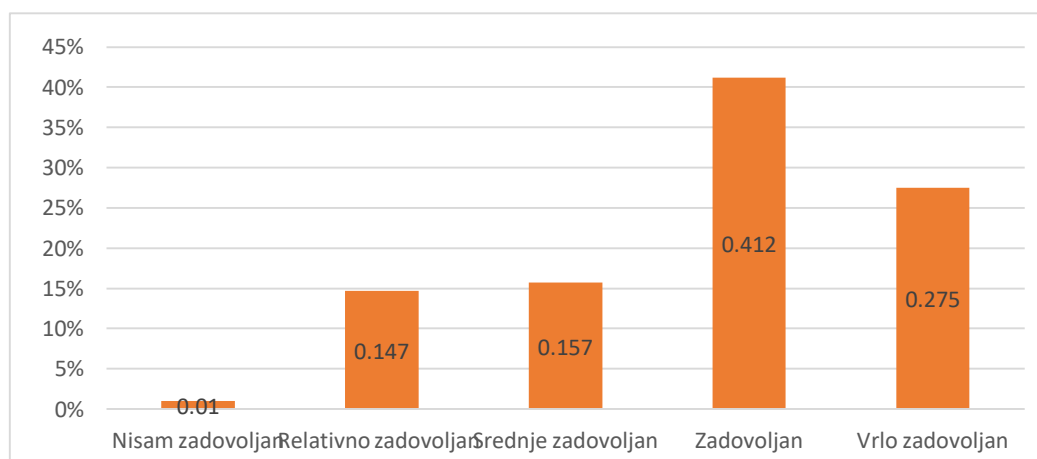
Tablica 7. Zadovoljstvo ispitanika lokalnim stanovništvom

Izvor: *vlastita izrada autora*

Tablica 7 prikazuje zadovoljstvo ispitanika ljubaznošću domaćeg stanovništva. 50% ispitanika smatra da su Portugalci jako ljubazni, 41,2% ispitanika smatra da su ljubazni, 5,9% smatra da su srednje ljubazni, 2,9% ispitanika smatra da su dovoljno ljubazni te nitko od ispitanika ne smatra da su Portugalci neljubazni.

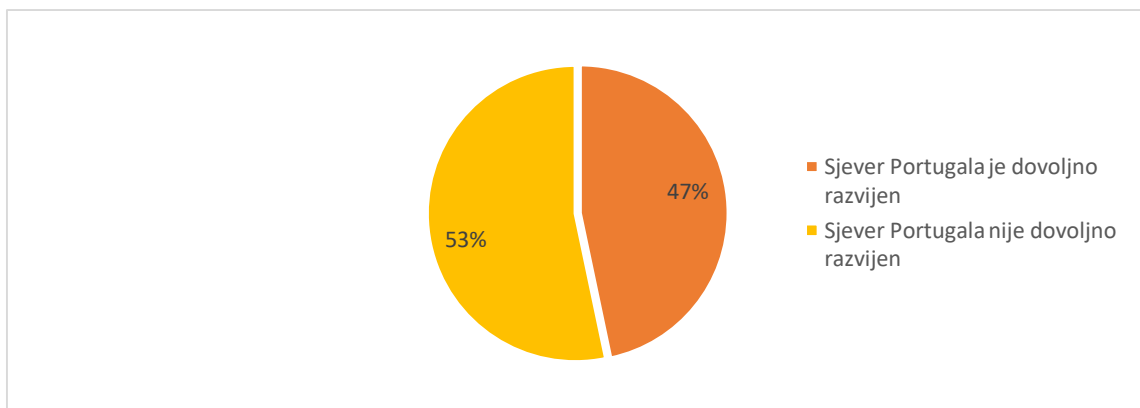
Tablica 8. Zadovoljstvo turističkom ponudom regije Sjever

Izvor: *vlastita izrada autora*

Što se tiče zadovoljstva turističkom ponudom regije Sjeverni Portugal, 41,2% ispitanika je ocijenilo da su zadovoljni turističkom ponudom, 27,5% da su vrlo zadovoljni, 15,7% da su srednje zadovoljni, 14,7% da su relativno zadovoljni te 1% ispitanika nije zadovoljno (Tablica 8).

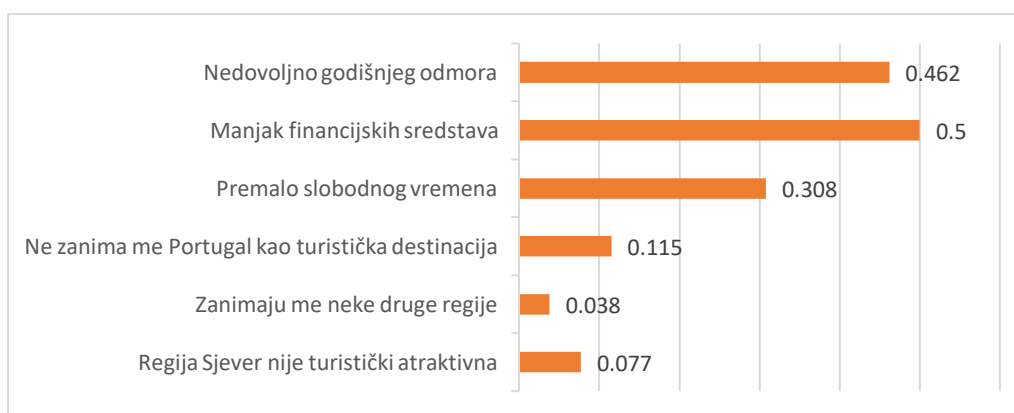
Tablica 9. Turistička razvijenost regije Sjever

Izvor: vlastita izrada autora

Što se tiče turističke razvijenosti regije Sjever Portugala, 53,3% ispitanika smatra da regija nije dovoljno razvijena, a 46,7% smatra da je (Tablica 9).

Tablica 10. Razlozi nedovoljne posjećenosti

Izvor: vlastita izrada autora

Tablica 10 odnosi se samo na one ispitanike koji su ispunili anketu, a nisu posjetili Portugal. Od 120 ispitanika njih 20 nije posjetilo Portugal. Najčešći razlog je manjak financijskih sredstava (50%), zatim nedovoljno godišnjeg odmora (46,2%), premalo slobodnog vremena (30,8%), 11,5% ispitanika je navelo da ih Portugal kao turistička destinacija ne zanima, 7,7% smatra da regija Sjever nije turistički atraktivna, a 3,8% ispitanika interesiraju neke druge regije Portugala.

7. ZAKLJUČAK

Portugal je bogata zemlja. Zemlja bujne prošlosti, prepuna kulturne baštine, a istovremeno idealnih prirodnih raznolikosti koje pružaju pregršt mogućnosti za odmor. Portugal je i vrlo atraktivna turistička destinacija. Velik broj turista bira upravo Portugal za provođenje svog godišnjeg odmora. Zemlja pruža pregršt mogućnosti, od istraživanja velikih gradova i njihove kulturne baštine, bogatog noćnog života, do onih mirnijih gdje se može upoznati kultura, tradicija i gastronomija. Također, Portugal je idealna turistička destinacija jer se sve nalazi u blizini mora i oceana pa se tako u jednom danu može uživati u miru unutrašnjosti ili u vrevi na plažama. Portugal je imao bogatu povijest, što se može očitovati u mnogim kulturnim spomenicima. Turisti najčešće biraju veće gradove, kao što su Lisabon i Porto, ili kupališnu regiju Algarve, otok Madeiru ili Azore za provođenje svog odmora. Iako se grad Porto nalazi u regiji Sjever, njeni dijelovi i dalje ostaju neistraženi. Turisti biraju mjesta koja su već istražena, a Portugal je, kao jedna od najsigurnijih zemalja na svijetu, idealan za istraživanje nepoznatog i upoznavanje lokalnog. Regija Sjever ima mnogo toga za ponuditi turistima. Baština regije Sjever u velikom je broju uvrštena na popise UNESCO-ove svjetske baštine. U usporedbi s ostalim regijama, posjeduje mnogo više zaštićenih spomenika nego neke dobro razvijene i turistički najpoznatije regije. Turizam u regiji Sjever nije posebno razvijen, osim u gradu Portu i dolini rijeke Douro, što u statistikama pridonosi prikazu velikog broja posjetitelja. No, ostatak regije ostaje netaknut, a ima dovoljno potencijala i mjesta za razvoj. Regija Sjever i dalje je zaostala. Djelomična krivica neposjećenosti ostatka regije pripisuje se lokalnom narodu koji poštuje svoju tradiciju i ne želi se prilagođavati turistima. Iako bi im grana turizma poboljšala gospodarsku situaciju i smanjila nezaposlenost, oni se oslanjaju na neke druge grane gospodarstva. U regiji Sjever razvijen je i golfski turizam, no nedovoljno, a uvelike bi mogao doprinijeti razvoju turizma i privući elitne goste. To bi poboljšalo ekonomsku situaciju regije Sjever te donosilo dobit tijekom cijele godine. Regija Sjever trebala bi poraditi na promociji i privlačenju turista, jer šteta je da takav velik potencijal ostaje neiskorišten. Danas, kada svijet prolazi kroz pandemiju, ljudi postaju svjesni koliko je priroda važna. Mnogi turisti prestaju tražiti užurbana popularna središta i okreću se aktivnom odmoru u prirodi. Upravo zbog toga, Portugalci bi trebali iskoristiti svoje prirodne ljepote i raznolikost koju njihova zemlja pruža te regije poput Alenteja, Središnjeg Portugala i Sjevera popularizirati i promovirati u turističkom smislu.

8. LITERATURA I IZVORI

LITERATURA

1. Kindersley, D. (2008). *Portugal*. 1. izd. Zagreb, Profil.
2. Curić, Z.; Glamuzina, N.; Opačić, T. (2013). *Geografija turizma – regionalni pregled*. Zagreb, Naklada Ljevak.
3. Vujić, A. (2007). *Enciklopedija*. Zagreb, Pro Leksis, Večernji list.
4. Talan, N. (2011). *Portugal*. Zagreb, Školska knjiga.
5. Ames, P.; Pedroso, C. (2017). *Portugal*. Frommer media.
6. Birmingham, D. (2004). *Povijest Portugala*. Zagreb, Grapa.
7. Somek, P., Vuk, R. (2013). *UNESCO-va blaga svijeta*. Meridijani.

IZVORI

URL 1: Visit Portugal. <https://www.visitportugal.com/en/sobre-portugal/biportugal> (25.3.2022.)

URL 2: Veleposlanstvo Portugala u Hrvatskoj. <https://zagreb.embaixadaportugal.mne.gov.pt/hr/o-portugalu/opci-podaci> (18.9.2021.)

URL 3: National Geographic Kids. <https://kids.nationalgeographic.com/geography/countries/article/portugal> (25.3.2022.)

URL 4: The Azores Islands. <https://azores.com/azores/islands> (25.3.2022.)

URL 5: Madeira belongs to all. <https://www.visitmadeira.com/en-gb/madeira/nature/madeira-nature> (25.3.2022.)

URL 6: Serra da Estrela. <https://www.visitportugal.com/en/node/73759> (16.4.2022.)

URL 7: Pico, the mountain island. <https://www.visitportugal.com/en/content/azores-pico> (25.3.2022.)

URL 8: Land of Portugal. <https://www.britannica.com/place/Portugal/Land> (16.4.2022.)

URL 9: Geopark Azores. http://www.azoresgeopark.com/geoparque_acores/ (25.3.2022.)

URL 10: Portugal Rivers map. <https://maps-portugal.com/maps-portugal-geography/portugal-rivers-map> (16.4.2022.)

- URL 11:** Tagus river- Rio Tejo, Lisabon. <https://lisbonlisboaportugal.com/lisbon-sights/Tagus-River-Rio-Tejo-Lisbon.html> (16.4.2022.)
- URL 12:** Portugal. <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=49619> (17.4.2022.)
- URL 13:** Mapmania. <https://www.mapmania.org/map/72135/portugal - land use 1972> (16.4.2022.)
- URL 14:** Guide to Portuguese Grape Varieties. <https://www.cellartours.com/blog/portugal/guide-portuguese-grape-varieties> (16.4.2022.)
- URL 15:** Madeira nature. <https://www.visitmadeira.com/en-gb/madeira/nature/madeira-nature> (25.3.2022.)
- URL 16:** Animals in Portugal. <https://a-z-animals.com/animals/location/europe/portugal/> (25.3.2022.)
- URL 17:** Iberian lynx. <https://www.bbcearth.com/shows/big-cats> (25.3.2022.)
- URL 18:** Opći podaci o Portugalu. <https://zagreb.embaixadaportugal.mne.gov.pt/hr/o-portugalu/opci-podaci> (25.3.2022.)
- URL 19:** Portugal population: demographic situation, languages and religion. https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/population-demographic-situation-languages-and-religions-60_en (25.3.2022.)
- URL 20:** Portuguese people. <https://www.golisbon.com/culture/people.html> (20.3.2022.)
- URL 21:** All about Portugal. <https://www.visitportugal.com/en/sobre-portugal/biportugal> (20.3.2022.)
- URL 22:** Portugal tourism guide. <https://www.golisbon.com/portugal/> (19.8.2021.)
- URL 23:** Queiema das Fitas. <https://www.visitar-porto.com/en/whats-on/porto-events/porto-queiema-das-fitas.html> (05.3.2022.)
- URL 24:** Visit to Coimbra. <https://www.visitportugal.com/en/node/73754> (05.3.2022.)
- URL 25:** Aveiro. <https://www.centerofportugal.com/destination/aveiro#article-content> (05.3.2022.)
- URL 26:** Nazaré. <https://www.visitportugal.com/en/node/73770> (20.3.2022.)
- URL 27:** Why Lisboa. <https://www.visitlisboa.com/en/p/why-lisbon> (20.3.2022.)
- URL 28:** Ponte 25 de Abril. <https://lisbonlisboaportugal.com/lisbon-sights/ponte-25-abril-bridge-lisbon.html> (20.3.2022.)
- URL 29:** Ponte Vasco da Gama. <https://www.lisbon.net/vasco-gama-bridge> (20.3.2022.)
- URL 30:** Arco da Rua Augusta. <https://www.visitlisboa.com/en/places/arco-da-rua-augusta> (20.3.2022.)
-

URL 31: Top 10 attractions in Lisbon. <https://www.lisbonportugaltourism.com/guide/top-10-attractions-and-things-to-do-in-lisbon.html> (27.3.2022.)

URL 32: Evora, World Heritage Site. <https://www.visitportugal.com/en/destinos/alentejo/73787> (27.3.2022.)

URL 33: What to do- Alentejo. [https://www.visitalentejo.pt/en/catalogue/what-to-do/results/?cats\[3\]=4](https://www.visitalentejo.pt/en/catalogue/what-to-do/results/?cats[3]=4) (27.3.2022.)

URL 34: Algarve. <https://www.britannica.com/place/Algarve> (27.3.2022.)

URL 35: Algarve. <https://www.portugal.com/region/algarve/> (27.3.2022.)

URL 36: Portuguese culture in Algarve. <https://www.algarvetips.com/algarve/portuguese-culture/> (27.3.2022.)

URL 37: Natural parks and reserves. <https://www.visitportugal.com/en/content/natural-parks-and-reserves> (27.3.2022.)

URL 38: Faro. <https://www.algarvetips.com/cities/faro/> (20.3.2022.)

URL 39: Albufeira. <https://www.algarvetips.com/cities/albufeira/> (20.3.2022.)

URL 40: Lagos. <https://www.algarvetips.com/cities/lagos/#what-to-see-in-lagos> (20.3.2022.)

URL 41: Parque Natural da Madeira. <https://www.visitportugal.com/en/content/parque-natural-da-madeira> (20.3.2022.)

URL 42: Sip the wine. <https://www.nationalgeographic.com/travel/article/how-to-visit-the-madeira-islands-wine-and-history> (20.3.2022.)

URL 43: Funchal-Europes most picturesque and cleanest capital. <https://www.madeira-web.com/en/places/funchal.html> (20.3.2022.)

URL 44: Porto Santo Island. <https://madeira.best/guide/facts-about/porto-santo-island> (21.3.2022.)

URL 45: Island of Porto Santo. <https://www.visitportugal.com/en/destinos/madeira/73830> (21.3.2022.)

URL 46: The Azores Island. <https://azores.com/azores/islands> (24.3.2022.)

URL 47: Sao Miguel Island, Azores. <https://www.portugaltravel.org/sao-miguel-island> (24.3.2022.)

URL 48: What to visit in Santa Maria Island, Azores. <https://azoresgetaways.com/en-us/destination/azores/islands/santa-maria/what-to-visit-santa-maria> (24.3.2022.)

URL 49: Terceira, the festive island. <https://www.visitportugal.com/en/node/73817> (24.3.2022.)

URL 50: Popular Saints` Festival. <https://www.visitportugal.com/en/print/sugestao/210955> (18.9.2021.)

URL 51: The cuisine of Porto and the North. <https://www.visitportugal.com/en/destinos/porto-e-norte/73749> (18.9.2021.)

URL 52: Wine Tourism in Portugal. <https://www.winetourismportugal.com/en/regions/tras-os-montes> (18.9.2021.)

URL 53: Port and Douro Wine Tour. <https://www.visitportugal.com/en/node/73744> (18.9.2021.)

URL 54: Dom Lui 1 Bridge. <https://www.travel-in-portugal.com/attractions/dom-luis-i-bridge.htm> (18.9.2021.)

URL 55: Porto-Portugal holiday guide. <https://www.travel-in-portugal.com/porto> (18.9.2021.)

URL 56: Meandering trough Minho. <https://portugaltravelguide.com/north-portugal/> (18.9.2021.)

URL 57: Peneda-Geres national park. <https://natural.pt/protected-areas/parque-nacional-peneda-geres?locale=en> (19.9.2021.)

URL 58: The ancient city of Braga. <https://portugaltravelguide.com/portugal-braga/> (19.9.2021.)

URL 59: What is world heritage. <https://whc.unesco.org/en/faq/19> (19.9.2021.)

URL 60: World heritage list. <https://whc.unesco.org/en/list/?search=portugal&order=country> (19.9.2021.)

URL 61: What are Biosphere Reserves. <https://en.unesco.org/node/314143> (19.9.2021.)

URL 62: Biosphere reserves in Europe & North America. <https://en.unesco.org/biosphere/eu-na> (19.9.2021.)

URL 63: What is a UNESCO Global Geopark. <https://en.unesco.org/global-geoparks/list> (19.9.2021)

URL 64: List of UNESCO Global Geoparks. <http://www.unesco.org/new/en/natural-sciences/environment/earth-sciences/unesco-global-geoparks/list-of-unesco-global-geoparks/> (19.9.2021.)

URL 65: What is the Creative Cities Network. <https://en.unesco.org/creative-cities/content/about-us> (19.9.2021.)

URL 66: Creative Cities. <https://en.unesco.org/creative-cities/creative-cities-map> (19.6.2021.)

PRILOZI

Popis slika

Slika 1 Reljef Portugala	4
Slika 2 Obradivost zemlje Portugala	6
Slika 3 Rasprostranjenost biljnih vrsta	7
Slika 4 Regije Portugala	12
Slika 5 Karakteristične prugaste kuće na plaži Costa Nova, Aveiro	13
Slika 6 Arco da Rua Augusta	15
Slika 7 Najzapadnija točka Europe	17
Slika 8 Krajoblik regije Alentejo	18
Slika 9 Ponta da Piadade, Lagos	20
Slika 10 Otok Madeira	22
Slika 11 Otok Porto Santo	23
Slika 12 Otočić Vila Franca do Campo	25
Slika 13 Azores	25
Slika 14 Regija Sjever Portugala	26
Slika 15 Ribeira u gradu Porto	29
Slika 16 Svetište Santa Luzia	32
Slika 17 Svetište Bom Jesus do Monde, Braga	33

Popis tablica

Tablica 1 Najčešći razlozi putovanja	38
Tablica 2 Atraktivnost destinacije	38
Tablica 3 Posjećenost Portugala	39
Tablica 4 Posjećenost mjesta regije Sjever	39
Tablica 5 Zadovoljstvo čistoćom okoliša	40
Tablica 6 Zadovoljstvo cijenom tijekom putovanja	40
Tablica 7 Zadovoljstvo ispitanika lokalnim stanovništvom	42
Tablica 8 Zadovoljstvo turističkom ponudom regije Sjever	42
Tablica 9 Turistička razvijenost regije Sjever	42
Tablica 10 Razlozi nedovoljne posjećenosti	43

